

יד מהרש"א
מסכת כתובות
פרק האשה שנפלו
דף עח. – דף פב:

יה' חשון תשע"ח

© Yechezkel Folger 2017

מפתח

דף עח.	3
סוגיא דנפלו לה חלק א' תד"ה עד שלא תתארס	3
סוגיא דנפלו לה חלק ב' בא"ד ואין להקשות	3
סוגיא דנפלו לה חלק ג' תד"ה איבעיא	4
סוגיא דנפלו לה חלק ד' בא"ד ונראה לרבינו תם	6
סוגיא דנפלו לה חלק ה' בא"ד דארישא לא הוה אמרי	8
דף עח:	8
סוגיא דנפלו לה חלק ו' תד"ה תני מוכרת	8
סוגיא דנפלו לה חלק ז' תד"ה לא כר' יהודה	9
סוגיא דנפלו לה חלק ח' בא"ד והא דמשמע	12
תד"ה לימא תנינא	14
דף עט.	14
רש"י ד"ה ואי לא	14
תד"ה כללא דמילתא חלק א'	14
תד"ה כללא דמילתא חלק ב' בא"ד ועוד	14
דף עט:	15
סוגיא דולד בהמת מלוג חלק א' תד"ה כמאן	15
סוגיא דולד בהמת מלוג חלק ב' תד"ה פירא דפירא	15
דף פ.	16
תד"ה אכלה ערלה	16
תוספות ד"ה ישבע	17
תוספות בא"ד ואף על גב	17
דף פ:	17
סוגיא דשומרת יבם חלק א' תד"ה נכסים חלק א'	17
סוגיא דשומרת יבם חלק ב' תד"ה נכסים בא"ד וזה אינו	18
סוגיא דשומרת יבם חלק ג' תד"ה נכסים בא"ד והא	18
סוגיא דשומרת יבם חלק ד' תד"ה יורשי הבעל	19
סוגיא דשומרת יבם חלק ד' בא"ד ויש לומר	21
דף פא.	21
סוגיא דשומרת יבם חלק ה' תד"ה משום	21
סוגיא דשומרת יבם חלק ו' תד"ה מאן שמעת לה	21
סוגיא דשומרת יבם חלק ז' תד"ה והא בעינן	21
תד"ה הרוצה שימכור חלק א'	21
תד"ה הרוצה שימכור חלק ב' בא"ד לא תקינו	21
דף פא:	23
רש"י ד"ה דלמא ר' מאיר	23
סוגיא דעצה טובה חלק א' תד"ה וליטעמיך	23
סוגיא דעצה טובה חלק ב' תד"ה אלא עצה טובה	24
תוספות ד"ה ר' מאיר היא	24
דף פב.	24
רש"י ד"ה תני שלה	24
דף פב:	25
סוגיא דכל נכסיו אחראין חלק א' תד"ה התם	25
סוגיא דכל נכסיו אחראין חלק ב' תד"ה קא משמע לן	26
סוגיא דכל נכסיו אחראין חלק ג' תד"ה בתחלה	27

דף עח.

סוגיא דנפלו לה חלק א' תד"ה עד שלא תתארס

תוס' בד"ה עד שלא תתארס כו' והביא ראיה כו' דעד שלא נשאת משמע אפילו קודם אירוסין כו' עכ"ל לכאורה הגם שפירש רש"י לקמן כן מ"מ כפי פרש"י שלפנינו לא הביא כאן ראיה אלא אנפלו משנתארסה ולא ארישא דנפלו לה עד שלא תתארס ויש ליישב דמשמע להו בפרש"י דמייתי ראיה גם ארישא דשלא תתארס דאסיפא משנתארסה תקשי ליה טעמא דב"ש אתא לאשמועינן וק"ל:

(1) משנה

מודים בית שמאי ובית הלל שמוכרת ונותנת לכתחלה וקיים	רישא – בבא א' – האשה שנפלו לה נכסים עד שלא תתארס
בית שמאי אומרים תמכור ובית הלל אומרים לא תמכור ואלו מודים שאם מכרה ונתנה קיים	סיפא – בבא ב' – נפלו לה משנתארסה
אמר ר' יהודה וכו'	
אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה שהבעל מוציא מיד הלקוחות	בבא ג' – נפלו לה משנשאת
רבן גמליאל אומר אם מכרה ונתנה קיים – אמר ר' חנינא בן עקיבא אמרו לפני רבן גמליאל הואיל וזכה באשה לא יזכה בנכסים אמר להם על החדשים אנו בושים אלא שאתם מגלגלין עלינו את הישנים	בבא ד' – נפלו לה עד שלא נשאת ונשאת ואחר כך מכרה או נתנה

- (2) רש"י לרישא בבא א' – האשה שנפלו לה נכסים עד שלא תתארס ונתארסה מוכרת ונותנת לכתחלה
- (3) רש"י לסיפא בבא ב' – נפלו לה משנתארסה בית שמאי אומרים תמכור בעודה ארוסה אבל משנשאת לא תמכור לכתחלה כדתי לקמן בבבא ד' נפלו לה עד שלא נשאת ונשאת אמר רבן גמליאל אם מכרה ונתנה קיים דוקא דיעבד
- (4) רש"י לבבא ד' – נפלו לה עד שלא נשאת כגון משנתארסה או (אפילו) קודם לכך (דהיינו אפילו בשנפלו לה עד שלא תתארס) ונשאת אמר רבן גמליאל אם מכרה ונתנה קיים דוקא דיעבד
- (5) תוספות – נפלו לה עד שלא תתארס (בבבא א') – פ' רש"י ונתארסה כלומר ומכרה בעודה ארוסה אבל משנשאת לא תמכור לכתחלה – והביא ראיה מן בבא ד'
- (6) מהרש"א

א) קשיא – תוספות נוקטין דמילתיה דרש"י "אבל נשאת לא" בפירושו לסיפא (בבא ב') נחית לא לבד לבבא ב' (בנפלו לה משנתארסה) אלא אף לבבא א' (בנפלו לה עד שלא תתארס) – והגם דכן משמע מהא דבבבא ד' מפרש רש"י "או קודם לכך" לנמק דבבא ד' כולל נמי דנפלו לה עד שלא תתארס ואשר אף באופן זה לא תמכור לכתחלה לאחר שנשאת – ברם אכתי קשה מנא להו לתוספות למידק ככה אף מדברי רש"י לבבא א'

ב) תירוץ – בבבא ב' דיקא בית שמאי אית להו דתמכור לכתחלה ואלו לא קאי רש"י בפירושו אלא אסיפא (בבא ב') תיקשי האם טעמא דבית שמאי אתא רש"י לאשמועינן

סוגיא דנפלו לה חלק ב' בא"ד ואין להקשות

בא"ד ואין להקשות כו' דוקא עד שלא ניסת דהיינו משנתארסה כו' עכ"ל ונראה דה"ה דה"מ לתרוצי דלא קתני הכי שנפלו משנתארסה אלא משום דבהא אר"ח בן עקיבא

(דפליג) [דפליגי אמרו לו] עליה דר"ג אבל עד שלא נתארסה לא איצטריך למיתני כיון דליכא מאן דפליג עליה ודו"ק:

1) קבענו בחלק א' לרש"י דבנפלו לה עד שלא תתארס ונשאת דלא תמכור לכתחלה ואשר רש"י מביא ראי' משיטת רבן גמליאל בבבא ד' דמשנה (נפלו לה עד שלא נשאת ונשאת דמכרה קיים דוקא בדיעבד) אשר לרש"י איירי אפילו בנפלו לה עד שלא תתארס

2) גמרא בעמוד ב'

א) מייתי ברייתא דר' יהודה וברייתא דר' חנינא אשר פרטי אותן ברייתות אינן מעניננו בפיסקא זו – ברם (כמבואר בחלקים דלהלן) קתני בברייתא דר' יהודה דאמרו לו מקשי לרבן גמליאל דליהוי מכרה בטל בגוונא דבבא ב' (נפלו לה משנתארסה ומכרה בעודה ארוסה) – וקתני בברייתא דר' חנינא דאמרו לו הקשו לרבן גמליאל דליהוי מכרה בטל בגוונא דבבא ד'

ב) רב ושמואל אמרי תרוייהו דמכרה בטל בין בנפלו לה נכסים עד שלא תתארס ומכרה משנשאת בין בנפלו לה משתתארס ומכרה משנשאת

ג) קשיא לרב ושמואל כמבואר בתוספות ד"ה לא ובחלק ז' – כמאן דלא כרבן גמליאל בין לר' יהודה בין לר' חנינא – ולא כאמרו לו בין לר' יהודה בין לר' חנינא – דנוקטין בגמרא אשר אפילו להני אמרו לו אין מכרה בטל בנפלו לה עד שלא תתארס ומכרה משנשאת

3) המשך תוספות חלק א' – קשיא לרש"י

א) כיון דרש"י ס"ל דבבא ד' איירי אפילו בנפלו לה עד שלא תתארס ומכרה משנשאת – נמצא דאפילו בגוונא זו פליגי "אמרו לו" דר' חנינא ואכן אית להו דמכרה בטל – ולימא דמילתא דרב ושמואל אתיא שפיר כאמרו לו דר' חנינא בן עקביא

ב) אלא ודאי דנקטו בגמרא דעד שלא נשאת ונשאת בבבא ד' לא מיירי בנפלו לה עד שלא תתארס ולא דן בי' רבן גמליאל למימר דלא תמכור לכתחלה ולכן לא דנו בה הני אמרו לו דר' חנינא למימר דמכרה בטל

ג) הרי דלית לרש"י להביא ראי' מן בבא ד' אשר לרבן גמליאל משנשאת לא תמכור לכתחלה נכסים שנפלו לה עד שלא תתארס – ואף על פי דאין ראייה מן בבא ד' לרש"י מכל מקום יכול רש"י לפרש בלא ראייה אשר לרבן גמליאל אכן לא תמכור לכתחלה בהני נכסים

4) המשך תוספות חלק ב'

א) ואם תאמר דבקושטא מצינן להקשות לרש"י מהא גופא דקבענו דרבן גמליאל אמר למילתא בבבא ד' דמכרה משנשאת קיים בדיעבד דוקא בנפלו לה משנשאת – דלכאורה מוכח דסבירא לי' אשר בנפלו לה עד שלא תתארס תמכור לכתחלה משנשאת

ב) תירוץ דתוספות אינה מעניננו

5) מהרש"א – עוד מצינן לשנויי דבקושטא אית לי' רבן גמליאל אשר אף בנפלו לה עד שלא תתארס דמכרה משנשאת קיים דוקא בדיעבד – והיינו טעמא דלא נקט רבן גמליאל בבבא ד' אלא גוונא שנפלו לה משנתארסה משום דבגוון זה פליגי "אמרו לו" על רבן גמליאל ואית להו דמכרה בטל – אבל בגוונא דנפלו לה עד שלא תתארס לא איצטריך למיתני לרבן גמליאל דמכרה קיים דוקא בדיעבד דבהא לא פליגי עלי' הני "אמרו לו" ומודי דמכרה קיים בדיעבד ודאין מכרה בטל

סוגיא דנפלו לה חלק ג' תד"ה איבעיא

בד"ה איבעיא כו' דקאי ארישא כו' או דיעבד דאפילו בדיעבד בעי למימר דמכרה בטל כו' עכ"ל ק"ק לפירוש זה כיון דע"כ אי פליג האי א"ל דר' יהודה ארישא דעד שלא נתארסה מכ"ש דפליג אסיפא בנתארסה טפי אית לן למימר דלא פליג ארישא כלל אלא אסיפא

בלחוד דעלה קאי א"ל דר"י ומאי קמבעיא ליה ויש ליישב דנראה לו דחוק לתלמודא דלא קאי אלא אדיעבד דסיפא דאמאי קרי ליה לנתארסה ומכרה בעודה ארוסה ישנים כמו שנדחק ר"ת לפירושו לקמן ודו"ק:

(1) משנה

מודים ב"ש ובית הלל שמוכרת ונותנת לכתחלה וקיים	רישא – בבא א' – האשה שנפלו לה נכסים עד שלא תתארס
ב"ש אומרים תמכור ובית הלל אומרים לא תמכור אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה קיים	סיפא – בבא ב' – נפלו לה משנתארסה
אמר ר' יהודה אמרו חכמים לפני רבן גמליאל הואיל וזכה באשה לא יזכה בנכסים – אמר להם על החדשים אנו בושים אלא שאתם מגלגלין עלינו את הישנים	
אלו ואלו מודים שאם מכרה ונתנה קיים הבעל מוציא מיד הלקוחות	בבא ג' – נפלו לה משנשאת
רבן גמליאל אומר אם מכרה ונתנה קיים – אמר ר' חנינא בן עקיבא אמרו לפני רבן גמליאל הואיל וזכה באשה לא יזכה בנכסים – אמר להם על החדשים אנו בושים אלא שאתם מגלגלין עלינו את הישנים	בבא ד' – נפלו לו עד שלא נשאת ונשאת ואחר כך מכרה או נתנה

(2) שים לב דכיון דהשיב רבן גמליאל "על החדשים אנו בושים אלא שאתם מגלגלין עלינו את הישנים" משמע דהני אמרו לו הקשו לרבן גמליאל אשר בבבא מסוים דמשנה דעוסקת בנכסים "ישנים" הוי לה למשנה להסיק דדינו כבבא אחרת דמשנה דעוסקת בנכסים "חדשים"

(3) גמרא – "איבעיא להו ר' יהודה אלכתחלה או אדיעבד תא שמע דתניא אמר ר' יהודה אמרו לפני רבן גמליאל הואיל וזו אשתו וזו מכרה בטל אף זו מכרה בטל אמר להן על החדשים אנו בושים אלא שאתם מגלגלים עלינו את הישנים שמע מינה דיעבד קאמר דמכרה בטל שמע מינה"

(4) פירוש קמא לאיבעיא דגמרא דמייתי לה תוספות בשם רש"י – "אמרו לו דר' יהודה" קאי ארישא (בבא א') דקתני עד שלא תתארס מודים בית שמאי ובית הלל שמוכרת ונותנת לכתחלה וקיים וגמרא קמייבעיא לה אלו ללכת בצד א' (לכתחלה) או בצד ב' (דיעבד)

א) צד א' לכתחלה – הני אמרו לו בעו למימר ברישא (בבא א') לכתחלה לא תמכור ואשר דוקא בדיעבד מכרה קיים כבסיפא (בבא ב') לבית הלל

ב) צד ב' דיעבד – הני אמרו לו בעו למימר ברישא (בבא א') דאפי' בדיעבד מכרה בטל כבבא ג'

(5) מהרש"א

א) קשיא – אלו הני אמרי לו קאי ארישא (בבא א') דעד שלא תתארס ולצד ב' בעו למימר דמכרה בטל – כל שכן דלצד ב' בעו למימר דמכרה בטל בסיפא (בבא ב') בנפלו לה משנתארסה – ותיקשי דטפי אית לן למימר לצד ב' דלא פליגי הני אמרו לו אלא אסיפא דמהיכי תיתי דפליגי נמי ארישא ועוד דבמשנה מייתי לאמרו לו דר' יהודה לאחר דקתני סיפא (בבא ב')

ב) תירוץ

i) עדיף ל' לרש"י לפרש אשר לצד א' פליגי הני אמרו לו דוקא ארישא ואשר לצד ב' פליגי הני אמרו לו לא לבד אסיפא אלא אף ארישא – לפי שבדרך זו מובן תשובה דרבן גמליאל (על החדשים אנו בושים וכו') בלי שום דוחק לב' צדדי דאיבעיא – דלצד א' השיב רבן גמליאל על החדשים (נכסים בבבא ב' שזה עתה נפלו לה משנתארסה) אנו בושים על שלא תמכור לכתחלה לבית הלל אלא שאתם מגלגלין עלינו למימר שלא תמכור לכתחלה גם את הישנים (נכסים בבבא א') שנפלו מכבר לפני שנתארסה) – ולצד ב' השיב רבן גמליאל על החדשים (נכסים בבבא ג' שזה עתה נפלו לה משנשאת) אנו בושים על שמכרה בטל אלא שאתם מגלגלין עלינו למימר אשר מכרה בטל אפילו את הישנים (נכסים בבבא א') שנפלו מכבר לפני שנתארסה) – ונמצא אשר משמעות ישנים לצד ב' שזה למשמעות ישנים לצד א'

(ii) אבל אלו לצד ב' לא פליגי הני אמרו לו אלא אסיפא צריכין לנמק דהכי השיב רבן גמליאל – על החדשים (נכסים בבבא ג' שזה עתה נפלו לה משנשאת) אנו בושים שמכרה בטל אלא אתם מגלגלין עלינו למימר מכרה בטל את הישנים (נכסים בבבא ב' שנפלו לה משנתארסה) – ומפני דליכא למימר דכיוון רבן גמליאל להשיב אשר נכסים בבבא ב' ישנים הן בשעת מכירה דהא נפלו לה משנתארסה ומכרה באירוסין איירי דחדשים הם אלא צריכין למימר לצד ב' דכיוון רבן גמליאל שהם ישנים (ביחס לנכסים בבבא ג') אלו עומדת בבית דין לאחר שנשאת כיון דנפלו לה מכבר בעודה ארוסה – ונמצא אשר משמעות ישנים לצד ב' שונה ממשמעות ישנים לצד א'

סוגיא דנפלו לה חלק ד' בא"ד ונראה לרבינו תם

בא"ד ונראה לר"ת דה"פ כו' ולא תמכור לכתחלה כמו בנפלו לה משנתארס כו' על החדשים אנו בושים כלומר שנפלו לה משנתארס כו' עכ"ל נראה לפרש מה שנדחקו לפרש למאי דבעי למימר לא תמכור לכתחלה דהיינו כמו בנפלו לה משנתארס ולא ניחא להו לפרש בפשיטות כמו לאידך גיסא דהיינו כמו בנפלו לה משניסת משום דא"כ מלתיה דר"י דא"ל כו' אין לו מקום כאן אלא לעיל מקמיה דקתני פלוגתא דב"ש וב"ה בנפלו לה משנתארסה אבל השתא ניחא דלא מדמה לה לאחר שניסת אלא לאחר שנתארסה ניחא דקתני לה הכא בתר מילתיה דב"ה דס"ל שאם מכרה ונתנה קיים אבל לכתחלה לא אבל אין לפרש דדוחק להו לפרש למילף לא תמכור לכתחלה מניסת דמכרה בטל ומה השיב נמי משום דאנו בושים כו' דאימא משום דיעבד הוא דא"כ אמאי לא דחו בזה פירוש שני של רש"י דקמבעיא ליה אלכתחלה דב"ש דע"כ ליכא למילף אלא מניסת דמכרה נמי בטל:

ודע דלפירוש קמא של רש"י נמי צריך לפרש כי הכא דבעי למימר שלא תמכור לכתחלה כמו בנפלו לה משנתארס מה"ט (שכתבו) {שכתבנו} דאל"כ מלתיה דר"י דא"ל כו' אין לו מקום כאן אבל סמכו דבריהם הכא לפירוש ר"ת משום דלאידך גיסא דדיעבד דסיפא קאמר הוצרכו לשנות פירושא דחדשים וישנים משא"כ לפירוש קמא דרש"י לפי שני הצדדים פירושא דחדשים וישנים שוה

(1) המשך תוספות – פירוש שני דרש"י לאיבעיא דגמרא והוא פירוש רש"י שלפנינו

(א) אמרו לו דר' יהודה קאי אסיפא (בבא ב') דקתני משנתארסה ועודה ארוסה בית שמאי אומרים תמכור ובית הלל מודים דמיהת בדיעבד אם מכרה ונתנה קיים ואיבעיא להו בגמרא אלו ללכת בצד א' או בצד ב'

(i) צד א' לכתחלה – לבית שמאי דמוכרת ונותנת לכתחלה בבבא ב' בעו הני אמרו לו דהוי לבית שמאי למימר דלא תמכור לכתחלה באופן ב' על סמך הדרגה מן בבא ג' בנפלו לה משנשאת דמכרה בטל דמסתבר אשר באופן בבא ב' נחתינן דיקא חד דרגא דמכרה קיים בדיעבד

(ii) צד ב' דיעבד – לבית הלל דמכרה קיים דיעבד בבבא ב' בעו הני אמרו לו דליהוי מכרה בטל כבבא ג' בנפלו לה משנשאת

(ב) ודחה רבינו תם לפירוש זה מטעם שאינו מעניינו

(2) שיטת רבינו תם בב' צדדי דאיבעיא

(א) צד א' לכתחלה

(i) הני אמרו לו קאי ארישא (בבא א') דקתני דבנפלו לה עד שלא תתארס ועודה ארוסה דמוכרת ונותנת לכתחלה ובעו למימר דלא תמכור לכתחלה כבבא ב' לבית הלל

(ii) וקא מהדר להו רבן גמליאל – על החדשים אנו בושים כלומר נפלו לה משנתארסה בסיפא (בבא ב') שהם חדשים שנפלו לה מיד אנו בושים למה לבית הלל לא תמכור אפי' לכתחלה בעודה ארוסה – ואתם מגלגלין עלינו את הישנים שנפלו לה קודם אירוסין שלא תמכור לכתחלה בעודה ארוסה

(ב) צד ב' דיעבד

(i) הני אמרי לו קאי אסיפא (בבא ב') בנפלו לה משנתארסה ומכרה בעודה ארוסה דאמרי ב"ה מכרה קיים ובעו למימר דמכרה בטל כבבבא ג' בנפלו לה משנשאת

(ii) וקא מהדר להו רבן גמליאל על החדשים אנו בושים על אותם שנפלו משנשאת בבבא ג' שהם חדשים למה מכרה בטל ואתם מגלגלין את הישנים פירוש לא שהן ישנים בשעת מכירה דהא בנפלו לה משנתארסה ומכרה באירוסין איירי דחדשים הם אלא כלומר שהם ישנים אלו עומדת בבית דין לאחר שנשאת כיון דנפלו לה מכבר בעודה ארוסה

(3) מהרש"א

(א) קשיא לרבינו תם – בצד א' דאיבעיא למה נדחק רבינו תם לפרש דהני אמרו לו מקשי דלא תמכור לכתחלה כבבבא ב' ולא ניחא להו לפרש בדרך אחרת דלא תמכור לכתחלה על סמך הדרגה מן בבא ג' בנפלו לה משנשאת דמכרה בטל אפילו בדיעבד ודמסתבר אשר באופן א' נחתנין חד דרגא דמכרה קיים מיהת בדיעבד – ובדרך זה נמצא דצד א' וצד ב' שוין דלתרוייהו מקשי הני אמרו לו קושייתיהו על סמך בבא ג'

(ב) תירוץ – אם כן תיקשי לצד א' דמלתיה דר' יהודה דאמרו לו וכו' אין לו מקום כאן (בסוף בבא ב') אלא לעיל (בסוף בבא א') מקמי דקתני פלוגתא דב"ש וב"ה בנפלו לה משנתארסה (דהרי בבא ב' אין לו שייכות לצד א' דאיבעיא) – אבל כדמוקי רבינו תם לצד א' ניחא דלא מדמה לה לנפלה לה ומכרה אחר שניסת בבבא ג' אלא לנפלה לה ומכרה אחר שנתארסה בבבא ב' וניחא דקתני לה הכא בסוף בבא ב' בטר מילתיה דב"ה דס"ל שאם מכרה ונתנה קיים דיעבד אבל לכתחלה לא

(ג) פירכא ("ודע") לתירוץ דמהרש"א – למה ניחא לי' לרבינו תם פירוש קמא דרש"י דלצד ב' בעי הני אמרו להו דליהוי מכרה בטל אף בבבא א' על סמך בבא ג' הגם דמיתני אמרו לו דר' יהודה לאחר בבא ב'

(ד) תירוץ

(i) מכל מקום עדיף פירוש קמא דרש"י דבדרך זו אין צורך לשנות פירושא דחדשים וישנים לפי שני הצדדים כיון דבין לצד א' בין לצד ב' מקשי לרישא (בבא א') אנכסים שנפלו לה עד שלא תתארס דקבענו דבפשטות מיקרי ישנים – ונמצא אשר משמעות ישנים לצד ב' שוה למשמעות ישנים לצד א'

(ii) מה שאין כן לשיטת רבינו תם דליכא עדיפות זו דכבר ביארנו דלשיטתו אשר לצד ב' קאי אבבא ב' (אנכסים שנפלו לה משנתארסה ומוכרת בעודה ארוסה) דבפשטות חדשים הן צריכין לפרש דמיהת ישנים הן (ביחס לנכסים בבבא ג') אלו עכשיו עומדת בבית דין לאחר שנשאת

(4) המשך מהרש"א

(א) ניהדר לקושיית מהרש"א לרבינו תם

(ב) שמא נוכל לתרץ גם ככה – דדוחק לפרש לצד א' דמקשי אשר בבבא א' ה"ל דלא תמכור לכתחלה על סמך הדרגה מן בבא ג' דמכרה בטל – ודוחק גם כן תשובת רבן גמליאל לצד א' אשר על הראשונים אנו בושים דמכרה בטל ואתם מגלגלין וכו' דהרי לפירוש זו הני אמרו לו אינם מגלגלין לבבא א' דין מכרה בטל דלא מקשי אלא שלא תמכור לכתחלה

(ג) לא יתכן דא"כ אמאי לא דחו בזה פירוש שני של רש"י דלצד א' נמי בעו אמרו לו למיסמך על הדרגה מן בבא ג' כמבואר לעיל וגם כן אין מגלגלין דין מכרה בטל

סוגיא דנפלו לה חלק ה' בא"ד דארישא לא הוה אמרי

בא"ד דארישא לא הוה אמרי מכרה בטל כו' עכ"ל דהא לא קמבעיא ליה לפי ר"ת ארישא אלא אלכתחלה אבל בדיעבד פסיקא ליה ברישא דמכרה קיים וק"ל:

- (1) ניהדר לשני צדדי דאיבעיא לשיטת רבינו תם
(א) צד א' לכתחלה – הני אמרו לו קאי ארישא (בבא א') דנפלו לה עד שלא תתארס ועודה ארוסה דמוכרת ונותנת לכתחלה וקאמרי אינהו לא תמכור לכתחלה
(ב) צד ב' דיעבד – הני אמרי לו קאי אסיפא (בבא ב') בנפלו לה משנתארסה ומכרה בעודה ארוסה דאמרי ב"ה מכרה קיים וקאמרי אינהו דליהוי מכרה בטל
- (2) שים לב אשר אפילו לצד ב' לא מקשי הני אמרו לו אשר בבבא א' ליהוי מכרה בטל
- (3) המשך דגמרא לגרסא דרבינו תם וכמבואר במהרש"א – תא שמע דתניא בברייתא "אמר ר' יהודה אמרו לפני ר"ג הואיל וזו אשתו וזו מכרה בטל אף זו מכרה בטל ומזה מוכרח דצד ב' צודק וקאי אבבא ב' – דאין לאוקי לברייתא בבבא א' כיון דלכולי עלמא נוקטין אשר בבבא א' אין מכרה בטל

דף עח:

סוגיא דנפלו לה חלק ו' תד"ה תני מוכרת

[דף עח עמוד ב'] בד"ה תני מוכרת כו' ולגירסא זו ל"ג כו' אף זו לא תמכור כו' ולרב פפא דלא מגיה מתני' תקשי כו' עכ"ל לפרש"י נמי ע"כ רב זביד דמגיה מתני' מוכרת ונותנת וקיים ע"כ דל"ג בברייתא לא תמכור אלא שכבר כתבו לעיל בשם רש"י דל"ג ליה ולא מצאו בתוספתא ומה שכתבו התוספות לעיל דבחנם מחקו רש"י היינו משום דלא נחתה לעיל לפרש הכי כגירסת רש"י הכא אלא כפירוש ריב"ם הכא ודו"ק:

- (1) ניהדר לחלק ג' לפירוש קמא דרש"י
(א) אמרו לו דר' יהודה ארישא דמשנה קאי (בבבא א') דקתני בנפלו לה עד שלא תתארס דמודים בית שמאי ובית הלל שמוכרת ונותנת לכתחלה וקיים
(ב) וגמרא קמיבעיא אלו הני אמרו לו בעו למימר בבבא א' דלכתחלה לא תמכור – או דבעו למימר בבבא א' דאפי' בדיעבד מכרה בטל
- (2) וניהדר לחלק ד' לפירוש שני דרש"י והוא פירוש רש"י שלפנינו
(א) אמרו לו דר' יהודה אסיפא דמשנה קאי (בבבא ב') דקתני דנפלו לה משנתארסה לבית שמאי מוכרת לכתחלה ולבית הלל לא תמכור לכתחלה
(ב) ודגמרא קמיבעיא אלו הני אמרו לו מקשי לבית שמאי דהוה להו למימר דדוקא בדיעבד מכרה ונתנה קיים על סמך הזרעה מן בבא ג' בנפלו לה משנשאת דמכרה בטל או דמקשי לבית הלל דליהוי מכרה בטל כבבבא ג'
- (3) וניהדר לחלק ד' לשיטת רבינו תם
(א) אשר לצד א' דאיבעיא הני אמרו לו קאי ארישא (בבא א') דנפלו לה עד שלא תתארס ועודה ארוסה דמוכרת ונותנת לכתחלה וקאמרי אינהו לא תמכור לכתחלה כבבבא ב' לבית הלל
(ב) ואשר לצד ב' דאיבעיא הני אמרי לו קאי אסיפא (בבא ב') בנפלו לה משנתארסה ומכרה בעודה ארוסה דאמרי בית הלל מכרה קיים וקאמרי אינהו דליהוי מכרה בטל כבבבא ג' בנפלו לה משנשאת

4) וניהדר להמשך דגמרא – תא שמע דתניא בברייתא (ברייתא דר' יהודה) "אמר ר' יהודה אמרו לפני ר"ג הואיל וזו אשתו וזו אשתו מה זו מכרה בטל אף זו מכרה בטל ואמר להן רבן גמליאל על החדשים אנו בושים וכו' אף זו לא תמכור" שמע מינה דהני אמרי לו דיעבד קאמר – דהיינו לפירוש קמא דרש"י מסקי דהני אמרו לו בעו למימר דאפילו בבבא א' מכרה בטל ולפירוש שני דרש"י ולפירוש דרבינו תם בעו למימר דבבבא ב' מכרה בטל

5) תוספות בד"ה איבעיא בעמוד א'

א) לפירוש קמא דרש"י דרבן גמליאל ואמרו לו דר' יהודה בגוונא דבבא א' שקלי וטרי ודאי לא גרסינן אשר רבן גמליאל מסיק "אף זו לא תמכור" דהרי תנן בהדיא בבבא א' דמודים ב"ש וב"ה שמוכרת לכתחלה – ואף רש"י גופי' (בד"ה אמר להם) מפרש דלא גרסינן "אף זו לא תמכור" ודכן מצא בתוספתא

ב) מה שאין כן לפירוש שני דרש"י דבחנם מחק רש"י "אמר להם אף זו לא תמכור" כיון דלשיטה זו בבבא ב' שקלי וטרי רבן גמליאל והני אמרו לו דר' יהודה – ומצי רבן גמליאל להסיק כבית הלל בבבא ב' דלא תמכור לכתחלה

6) המשך דגמרא לפירוש שני דרש"י ולפירוש רבינו תם

א) ברייתא דר' חנינא – תניא אמר ר' חנינא בן עקיבא לא כך השיבן רבן גמליאל לחכמים אלא כך השיבן – אין לכם להקשות לסיפא בבבא ב' (נפלו לה משנתארוסה ומכרה בעודה ארוסה) דליהוי מכרה בטל כעין בבא ג' (נפלו לה משנשאת) דאם אמרתם בנשואה בבבא ג' דמכרה בטל וכו' תאמרו בארוסה בבבא ב' וכו' – אמרו לו לרבן גמליאל אין הכי נמי אבל ככה אנו מקשים נפלו לה לפני שנשאת ומכרה לאחר שנשאת (בבא ד') דליהוי מכרה בטל – אמר להו אף זו מוכרת ונותנת לכתחלה

ב) קשיא – והאנן תנן בבבא ד' עד שלא נשאת ונשאת ר"ג אומר אם מכרה ונתנה קיים דוקא בדיעבד

ג) תירוץ דרב זביד לגרסת רש"י – תני במשנה מוכרת ונותנת לכתחלה כדקתני בברייתא דר' חנינא

ד) תירוץ דרב פפא – הא (משנה דקתני אשר בבבא ד' מכרה קיים דוקא בדיעבד) ר' יהודה אליבא דר"ג היא דאית לי' אפילו במוכרת בעודה ארוסה (בבא ב') דלא תמכור לכתחלה ומכל שכן במוכרת לאחר שנשאת (בבא ד') דלא תמכור לכתחלה – הא (ברייתא דר' חנינא דקתני דבבא ב' מוכרת ונותנת לכתחלה) ר' חנינא בן עקיבא אליבא דרבן גמליאל היא דאית לי' דמוכרת לכתחלה (בבבא ד') אפילו לאחר שנשאת וכל שכן בבבא ב' דמוכרת לכתחלה בעודה ארוסה

7) תוספות – שיטת ריב"ם – רב זביד מגיה לברייתא דר' חנינא למיתני בנפלו לה משנשאת ומכרה לאחר שנשאת (בבא ד') דאם מכרה ונתנה קיים דיעבד

8) מהרש"א

א) לפירוש שני דרש"י נמי דמפרש דרב זביד מגיה בבא ד' דמשנה למיתני תני מוכרת ונותנת לכתחלה ע"כ דל"ג בברייתא דר' יהודה דלא תמכור לכתחלה בבבא ב' (דכיון דבבבא ד' במכרה לאחר שנשאת מוכרת לכתחלה כל שכן בבבא א' ובבבא ב' דמוכרת לכתחלה) אלא שכבר כתבו לעיל בשם רש"י דל"ג לי' ודלא מצאו רש"י בתוספתא

ב) קשיא – אם כן למה כתבו התוספות לעיל דלפירוש שני דרש"י בחנם מחק לתיבות "לא תמכור לכתחלה"

ג) תירוץ – לא נחתי לעיל לפרש כגירסת רש"י הכא בתירוץ דרב זביד אשר קבענו דלגרסא זו לאו בחנם מחקו – אלא כגירסת ריב"ם בתירוץ דרב זביד דלגרסא זו אכן בחנם מחקו רש"י אפילו לפירוש שני דילי'

סוגיא דנפלו לה חלק ז' תד"ה לא כר' יהודה

בד"ה לא כר"י ולא כר"ח כו' פירוש לא כאמרו לפניו דר"י כו' עכ"ל דאי לא כר"י וכר"ח אליבא דר"ג קאמר אמאי לא מוקמי מלתיה דרב ושמואל כאמרו לפניו דקאמרי ועוד דלא ה"ל למנקט אלא לא כר"ג אלא דפירוש דאפילו כאמרו לפניו דר"י ודר"ח לא מצי אתיה דאינהו נמי מודו לר"ג בעד שלא נתארסה וניסת דמכרה קיים ולא פליגי עליה דר"ג בהא ואינהו אהדדי נמי לא פליגי ביה אלא בנתארסה וניסת דבהא (ד) אמרו לפניו דמכרה בטל ולדברי ר"ג אליבא דר"י מכרה קיים ודר"ח אליבא דר"ג מוכרת לכתחלה לאוקימתא דרב פפא וצ"ל דבכלל זה דקאמרי דפליגי בנתארסה וניסת הוה נמי דפליגי בנתארסה ועודה ארוסה דהיינו כאמרו לפניו דר"י דמכרה בטל ור"ח נמי מודה דלא קאמר אלא דלא כך השיבם בנתארסה ועודה ארוסה אבל מודה לר"י דכך שאלו אותו ואינהו נמי פליגי ביה ע"כ אליביה דר"ג לאוקימתא דרב פפא דלר"ח מכ"ש מוכרת לכתחלה ולר"י אינה מוכרת אלא בדיעבד דאל"כ מתניתין מי שנאה ויש לדקדק לפ"ז דמוכח דיותר מסתבר למימר דמכרה בטל בנתארסה ועודה ארוסה מעד שלא נתארסה וניסת כאמרו לפניו דר"י ור"ח נמי מודה ביה והפוסקים פסקו בהיפך דבעד שלא נתארסה וניסת מכרה בטל ובנתארסה ועודה ארוסה פסקו דמכרה קיים ויש ליישב דהפוסקים פסקו כרבותינו דס"ל דעד שלא נתארסה מכרה בטל ומדלא נקטו במלתייהו אלא הני תרתי מילי דהיינו דעד שלא נתארסה וניסת ונתארסה וניסת ולא נקט נמי נתארסה ועודה ארוסה דהוה רבותא טפי מנתארסה וניסת משמע דס"ל בנתארסה ועודה ארוסה דמכרה קיים ולא הוה סברתן הפוכה מאמרו לפניו דר"י דאינהו אזלי בתר שעת נפילת הנכסים ורבותינו אזלי בתר שעת מכירת הנכסים ודו"ק:

1) ניהדר לברייתא דר' יהודה כמבואר בחלק ו' לפירוש שני דרש"י ולפירוש דרבינו תם – אמר ר' יהודה אמרו לפני ר"ג הואיל וזו (אשתו שנפלה לה משנשאת בבבא ג') מכרה בטל אף זו (אשתו שנפלה לה כשהיא ארוסה בבבא ב') יהא מכרה בטל אפילו במכרה בעודה ארוסה – וכיון דאית להו דמכרה בטל בגוונא דבבא ב' כל שכן דאית להו דמכרה בטל בגוונא דבבא ד' (נפלו לה משנתארסה ומכרה משנשאת)

נפלו לה	מכרה	דין
משנתארסה	בעודה ארוסה (בבא ב')	לאמרו לו דר' יהודה מכרה בטל
משנתארסה	לאחר דניסת (בבא ד')	לאמרו לו דר' יהודה מכרה בטל

2) וניהדר לחלק ב' בו קבענו לרש"י אשר לכולי עלמא בנפלו לה עד שלא תתארס ומכרה משניסת דמכרה קיים דיעבד ולא תמכור לכתחלה

נפלו לה	מכרה	דין
משנתארסה	בעודה ארוסה (בבא ב')	לאמרו לו דר' יהודה מכרה בטל
משנתארסה	לאחר דניסת (בבא ד')	לאמרו לו דר' יהודה מכרה בטל
עד שלא נתארסה	לאחר דניסת	לכולי עלמא מכרה קיים דיעבד

3) וניהדר לברייתא דר' חנינא להבנת מהרש"א – אמר ר' חנינא בן עקיבא לא כך השיבן רבן גמליאל להני אמרו לו אלא השיבן בפשיטות דנשואה שאני מארוסה ולכן בבבא ג' מכרה בטל ובבבא ב' תמכור לכתחלה – אמרו לו רבי (בלשון רש"י) נראין דבריך מה שאתה אומר בבבא ב' דתמכור לכתחלה אבל מיהת בבבא ד' (בנפלה לה משנתארסה ומכרה בשנשאת) יהא מכרה בטל – והשיב להן רבן גמליאל אליבא דר' חנינא על החזשים וכו' ולכן אף בבבא ד' תמכור לכתחלה

נפלו לה	מכרה	דין
משנתארסה	בעודה ארוסה (בבא ב')	לר"ג לר' חנינא תמכור לכתחלה לאמרו לו דר' יהודה מכרה בטל לאמרו לו דר' חנינא תמכור לכתחלה
משנתארסה	לאחר דניסת (בבא ד')	לאמרו לו דר' יהודה מכרה בטל לאמרו לו דר' חנינא מכרה בטל לר"ג לר' חנינא תמכור לכתחלה
עד שלא נתארסה	לאחר דניסת	לכולי עלמא מכרה קיים דיעבד

4) המשך דגמרא

א) קשיא לר' חנינא אליבא דרבן גמליאל והאנן תנן באופן ד' (עד שלא נשאת ונשאת) רבן גמליאל אומר מכרה קיים דיעבד

ב) רב פפא אמר לא קשיא הא ר' יהודה אליבא דרבן גמליאל (דמכרה קיים דוקא בדיעבד) הא ר' חנינא אליבא דרבן גמליאל (דמוכרת לכתחלה)

5) מהרש"א – אף בבבא ב' מוכרח אשר רבן גמליאל אליבא דר' יהודה אית לי' דמכרה קיים בדיעבד (שלא כרבן גמליאל דקבענו דאית לי' דמוכרת ונותנת לכתחלה) – דאי לאו הכי תיקשי מי שנאה לבבא ב' במשנה לבית הלל דמכרה קיים בדיעבד

נפלו לה	מכרה	דין
משנתארסה	בעודה ארוסה (בבא ב')	לר"ג לר' יהודה מכרה קיים בדיעבד לר' חנינא תמכור לכתחלה לאמרו לו דר' יהודה מכרה בטל לאמרו לו דר' חנינא תמכור לכתחלה
משנתארסה	לאחר דניסת (בבא ד')	לאמרו לו דר' יהודה מכרה בטל לאמרו לו דר' חנינא מכרה בטל לר"ג לר' חנינא תמכור לכתחלה
עד שלא נתארסה	לאחר דניסת	לכולי עלמא מכרה קיים דיעבד

6) המשך דגמרא

א) רב ושמואל דאמרי תרווייהו בין שנפלו לה נכסים עד שלא נתארסה וניסת בין שנפלו לה נכסים משנתארסה וניסת – הבעל מוציא מיד הלקוחות

ב) קשיא לרב ושמואל – כמאן דלא כר' יהודה ודלא כר' חנינא בן עקביא

נפלו לה	מכרה	דין
משנתארסה	בעודה ארוסה (בבא ב')	לר"ג לר' יהודה מכרה קיים בדיעבד לר"ג לר' חנינא תמכור לכתחלה לאמרו לו דר' יהודה מכרה בטל לאמרו לו דר' חנינא תמכור לכתחלה בטל
משנתארסה	לאחר דניסת (בבא ד')	לאמרו לו דר' יהודה מכרה בטל לאמרו לו דר' חנינא מכרה בטל לר"ג לר' יהודה מכרה קיים דיעבד לר"ג לר' חנינא תמכור לכתחלה לרב ושמואל מכרה בטל
עד שלא נתארסה	לאחר דניסת	לכולי תנאי דמשנה מכרה קיים דיעבד לרב ושמואל מכרה בטל

7) תוספות כמבואר במהרש"א

א) קשיא – אין הכי נמי (כמבואר בטבלא) דהך דרב ושמואל בנפלו לה משנתארסה וניסת דמכרה בטל לא אתיא כרבן גמליאל בין אליבא דר' יהודה בין אליבא דר' חנינא בבבא ד' – ברם אתיא כאמרו לו דר' יהודה ואמרו לו דר' חנינא – ותיקשי ב' קושיות

i) למה לא משני דאתיא הך דרב ושמואל כאמרו לו דר' יהודה וכאמרו לו דר' חנינא

ii) ועוד דבמקום להקשות "כמאן" הוי להו להקשות לכל היותר דלא אתיא כרבן גמליאל

(ב) תירוץ – מיהת קבענו בשורה ג' בטבלא דאמרו לו דר' יהודה ור' חנינא מודו לר"ג בעד שלא נתארסה וניסת דמכרה קיים דלא כרב ושמואל – ועל גוונא זו מקשי בגמרא שפיר "כמאן"

(8) המשך דגמרא – רב ושמואל אינהו דאמרי כרבותינו דתניא רבותינו חזרו ונמנו בין שנפלו לה עד שלא תתארס ובין שנפלו לה משנתארסה וניסת – הבעל מוציא מיד הלקוחות

(9) המשך מהרש"א

(א) ויש לדקדק לפ"ז דמוכח דיותר מסתבר למימר דמכרה בטל בנתארסה ועודה ארוסה בשורה א' בטבלא דלהלן (דבהא ס"ל מיהת אמרו לו דר' יהודה דמכרה בטל) מעד שלא נתארסה וניסת בשורה ג' (דבהא ליכא תנא דמשנה דס"ל דמכרה בטל) והפוסקים פסקו בהיפך דבעד שלא נתארסה וניסת מכרה בטל ובנתארסה ועודה ארוסה פסקו דמכרה קיים

נפלו לה	מכרה	דין
משנתארסה	בעודה ארוסה (בבא ב')	לאמרו לו דר' יהודה מכרה בטל לפוסקים מכרה קיים
משנתארסה	לאחר דניסת (בבא ד')	לאמרו לו דר' יהודה מכרה בטל
עד שלא נתארסה	לאחר דניסת	לכולי תנאי דמשנה מכרה קיים דיעבד לפוסקים מכרה בטל

(ב) ויש ליישב דהפוסקים פסקו כרבותינו דס"ל בשורה ג' בטבלא דלהלן דבעד שלא נתארסה ונשאת מכרה בטל

(ג) קשיא – מדלא נקטו רבותינו אלא הני תרתי מילי דהיינו דעד שלא נתארסה ונשאת (בשורה ג' בטבלא) ונתארסה ונשאת (בשורה ב') ולא נקטו נמי נתארסה ועודה ארוסה (בשורה א') דאלו מכרה בטל הוה רבותא טפי מנתארסה ונשאת – משמע דס"ל בנתארסה ועודה ארוסה דמכרה קיים – ותיקשי דהוה סברתן הפוכה משיטת אמרו לו דר' יהודה

(ד) תירוץ כמבואר בטבלא דלהלן – רבותינו אזלי בתר שעת מכירת נכסים לפני או לאחר שנשאת – מה שאין כן אמרו לו דר' יהודה דאזלי בתר שעת נפילת הנכסים לפני או לאחר שנתארסה

נפלו לה	מכרה	דין
משנתארסה	בעודה ארוסה (בבא ב')	לאמרו לו דר' יהודה מכרה בטל דאזלי בתר שעת נפילת נכסים לאחר שנתארסה לרבותינו ולפוסקים מכרה קיים דאזלי בתר שעת מכירה לפני שנשאת
משנתארסה	לאחר שנשאת (בבא ד')	לאמרו לו דר' יהודה מכרה בטל דאזלי בתר שעת נפילת נכסים לאחר שנתארסה לרבותינו מכרה בטל דאזלי בתר שעת מכירה לאחר שנשאת
עד שלא נתארסה	לאחר שנשאת	לאמרו לו דר' יהודה מכרה קיים דיעבד דאזלי בתר שעת נפילת נכסים עד שלא נתארסה לרבותינו ולפוסקים מכרה בטל דאזלי בתר שעת מכירה לאחר שנשאת

סוגיא דנפלו לה חלק ח' בא"ד והא דמשמע

בא"ד והא דמשמע כו' א"כ אותם נכסים נפלו לה עד שלא ניסת ובניסת איירי דהא משמע דאם לא כו' עכ"ל לכאורה מגומגמים דבריהם דמה הכרח יש להם דמיירי עד שלא ניסת כו' ואימא דאיירי נמי עד שלא נתארסה ולמאי דאוקמא נמי בנפלו לה עד שלא ניסת מה הכרח יש להם דאיירי נמי בניסת דאימא אף בשלא ניסת ואתיא כאמרו לפניו דר"י דמכרה בטל אף בנתארסה ועודה ארוסה ונ"ל שיש כאן דילוג דברים קצת ויש להגיה בדבריהם וכצ"ל ובניסת איירי דהא אוכל פירות ומשמע דאם לא כתב כו' ור"ל דאותן נכסים נפלו לה עד שלא ניסת כו' דהיינו משתתארס דאי עד שלא נתארסה א"כ לא הוה אתיא מתניתין אלא כרבותינו ולא מסתבר לומר כמו שכתבו התוס' לבסוף וקאמרי דע"כ איירי נמי בניסת

מדקתני אוכל פירות ואין פירות בארוסה וא"כ שפיר ה"מ לאוקמא דעד שלא נתארסה וניסת וכרבותינו אלא דאין סברא לומר כן והיינו משום דא"כ לא הוה מתמה תלמודא עליה דרב ושמואל כמאן כו' כיון דמתניתין היא בפרק הכותב אלא ע"כ דאיירי מתני' בנפלו לה משנתארסה וניסת ואתיא {נמי} כאמרו לפניו דר"ח ולכך אי לא הוה כתב לה דין ודברים הוה מכרה בטל ודו"ק:

(1) ניהדר לשיטות דעסקנו בהן בחלק ז'

נפלו לה	מכרה	דין
משנתארסה	בעודה ארוסה (בבא ב')	לר"ג לר' יהודה מכרה קיים בדיעבד לר"ג לר' חנינא תמכור לכתחלה לאמרו לו דר' יהודה מכרה בטל לאמרו לו דר' חנינא תמכור לכתחלה בטל
משנתארסה (עד שלא נשאת)	לאחר דניסת (בבא ד')	לאמרו לו דר' יהודה מכרה בטל לאמרו לו דר' חנינא מכרה בטל לר"ג לר' יהודה מכרה קיים דיעבד לר"ג לר' חנינא תמכור לכתחלה לרב ושמואל מוכרה בטל לרבותינו מכרה בטל
עד שלא נתארסה	לאחר דניסת	לכולי תנאי מכרה קיים דיעבד לרב ושמואל מכרה בטל לרבותינו מכרה בטל

(2) וניהדר להא דמקשי בגמרא "כמאן" לרב ושמואל דאית להו "בנפלו לה עד שלא נתארסה וניסת והדר מכרה" דמכרה בטל ומתרצי דרב ושמואל אינהו דאמרי כרבותינו

(3) משנה בפרק הכותב כמבואר בגמרא שם – הכותב לאשתו בעודה ארוסה דין ודברים אין לי בנכסיך הרי זה אוכל פירות בחייה ואם מתה יורשה אבל אם מכרה ונתנה קיים

(4) המשך תוספות דידן – ההיא משנה איירי בנפלו לה עד שלא נשאת ונשאת (כבבא ד' בשורה ב' בטבלא ל) וקתני דאם לא כתב לה דין ודברים כו' מכרה בטל ונמצא דהיינו כאמרו לו דר' יהודה וכאמרו לו דר' חנינא ושלא כר"ג "ואין סברא לומר דאתיא כרבותינו"

(5) מהרש"א

(א) קושיות לדברי תוספות

(i) למה מסקי תוספות דאין סברא לומר דאתיא כרבותינו

(ii) מה הכרח יש להם דמיירי דוקא בשנפלו עד שלא נשאת ונשאת כבבא ד' בשורה ב' דמכרה בטל בין לאמרו לו דר' יהודה ור' חנינא בין לרבותינו – דאימא דאיירי נמי בעד שלא נתארסה ונשאת כבשורה ג' דהתם מיהת אמרי רבותינו דמכרה בטל

(iii) ולמאי דאוקמא נמי בנפלו לה עד שלא נשאת ומכרה לאחר שנשאת (כבבא ד' בשורה ב') מה הכרח יש להם דאיירי במכרה לאחר שנשאת דאימא דאיירי במכרה בעודה ארוסה (כבבא ב' בשורה א') ואתיא כאמרו לו דר' יהודה דמכרה בטל

(ב) תירוץ

(i) יש להגיה בדברי תוספות דאמרי דמשנה דהתם בנשאת איירי דהא קתני דבעל אוכל פירות ואין בעל אוכל פירות בעודה ארוסה ולכן אין לאוקמה כבבא ב' בשורה א' במכרה בעודה ארוסה

(ii) ומשמע עוד דאותן נכסים (דמכירה שלהן לאחר שנשאת בטל אם לא כתב לה דין ודברים וכו') נפלו לה עד שלא נשאת דהיינו משנתארסה (כבבא ד' בשורה ב') ואתיא לא לבד כאמרו לו דר' יהודה אלא אף כאמרו לו דר' חנינא – דאלו נפלו לה עד שלא נתארסה (כבשורה ג') לא אתיא מתניתין דהכותב אלא כרבותינו וזאת לא מסתבר דא"כ לא הוה מתמה גמרא לרב ושמואל "כמאן"

תד"ה לימא תנינא

בד"ה לימא תנינא כו' וי"ל דבלאו הכי משני לה שפיר עכ"ל אין (כאן) הכרע אי הכא משני לה שפיר בלאו הכי אי התם בהחובל ודו"ק:

דף עט.

רש"י ד"ה ואי לא

[דף עט עמוד א] בפרש"י בד"ה ואי לא קנינהו לוקח ליקנינהו בעל לשמואל בכותבת כולן כו' עכ"ל ולא ניחא ליה לפרש דאברייתא דאירי במקצת פריך דהא כיון דאמר לכשארצה לא קני לה נמי בעל דאם בא לזכות יאמר רוצה אני כפרש"י לעיל אבל הר"ן כתב ע"פ דברי הרמב"ם דאברייתא פריך ע"ש:

תד"ה כללא דמילתא חלק א'

תוס' בד"ה כללא דמלתא כו' וא"כ קשיא דר' מאיר אדר' מאיר כו' לא גריעי מפירות מחוברין כו' עכ"ל ובלאו הך סברא דלא גריעי כו' איכא לאקשווי דהוי סברת ר' מאיר הפוכה מסברת חכמים דבמתני' בפירות מחוברין סבר ר"מ דשמין אותן כו' ולחכמים אוכלן כדין פירות וגבי מחפורת של צריף סבר ר' מאיר דכפירות הוא והבעל אוכלן וחכמים סברי דשמין אותן כו' וק"ל:

(1) הקדמה

- (א) קרן נכסי מלוג של אשה הוי
- (ב) פירות אשר יש להן "תורת פירות" של בעל הוי
- (ג) קרן נכסי מלוג ופירות שאין להן תורת פירות ילקח בהן קרקע
- (ד) פירות תלושין שנפלו לה אין להן תורת פירות ולכן ילקח בהן קרקע
- (ה) נפלו לה פירות מחוברין – לחכמים יש להן תורת פירות ודבעל הוא – לר' מאיר אין להן תורת פירות ולכן ילקח בהן קרקע וכו'
- (2) שיטת ר"ח כמבואר בתוספות – נפלו לה דבר דמיקרי קרן הבעל אוכל פירותיו דיש להן תורת פירות ואין מוכרין אותו ליקח ממנו קרקע – נפלו לה דבר דמיקרי פירא אין להן תורת פירות וילקח בהן קרקע
- (3) ברייתא – פיר של גפרית וחפירה של צריף ר' מאיר אומר קרן הוי וחכמים אומרים פירות
- (4) תוספות – לפירוש ר"ח נמצא דלר' מאיר פיר וחפירה קרן הויין ואשר גפרית וצריף יש להן "תורת פירות" מה שאין כן לחכמים דשמין אותם וכו' וילקח בהן קרקע – ותיקשי דקשיא דר' מאיר אדר' מאיר דהא קתני במתניתין דלר"מ פירות מחוברין אין להן "תורת פירות" ושמין אותם כמה הן יפין וילקח בהן קרקע וגפרית וצריף לא גריעי מפירות מחוברין
- (5) מהרש"א – אף בלאו הך סברא דלא גריעי כו' איכא לאקשווי דהוי סברת ר' מאיר הפוכה מסברת חכמים דבמתני' בפירות מחוברין סבר ר"מ דשמין אותן כו' ולחכמים יש להן "תורת פירות" אבל גפרית וצריף סבר ר' מאיר דיש להן תורת פירות וחכמים סברי דשמין אותן כו'

תד"ה כללא דמילתא חלק ב' בא"ד ועוד

בא"ד ועוד דהשתא הוי רב נחמן כר' מאיר ונראה כו' עכ"ל ר"ל לענין דינא יהיה רב נחמן כר' מאיר בדבר שאינו כלה כולו דהבעל אוכל פירות אבל הלשון אינו כר"מ דקרי ליה קרנא ורב נחמן קרי ליה פירא כמ"ש לעיל וק"ל:

- (1) גמרא – אמר רב נחמן עיילא ליה גלימא מכסי ביה בתורת פירות כמאן כי האי תנא דתניא פיר של גפרית מחפורת של צריף ר"מ אומר קרן וחכ"א פירות
- (2) המשך תוספות – לשיטת רבינו חננאל בחלק א' ס"ל רב נחמן כר' מאיר דגפרית וצריף יש להן תורת פירות – דהגם דר' מאיר אמר "קרן" קבענו לר"ח דמשמעו דלא אמרינן ילקח בהן קרקע אלא דבעל אוכל פירותיהן מחמת דיש להן תורת פירות

דף עט:

סוגיא דולד בהמת מלוג חלק א' תד"ה כמאן

[דף עט עמוד ב] בד"ה כמאן לא כו' ויש לומר לרבנותא נקט דאפילו כפילא הויא דאשה עכ"ל ר"ל דולד הוי פשיטא לאשה דחייש למיתת הבהמה גופה אלא אפילו כפילא דליכא למיחש כולי האי למיתת הבהמה וולדה אפ"ה הוי לאשה מיהו לפי האמת הוי הסברא להיפך דולד הוי לבעל והכפל לאשה ומשום דאתי מעלמא לא תקינו ליה רבנן ודו"ק:

(1) גמרא

- (א) אמר ר' ינאי הגונב ולד בהמת מלוג משלם תשלומי כפל לאשה
 - (ב) קשיא – לכאורה אית ליה ר' ינאי דולד בהמת מלוג לאשה ולכן אית ליה דכפל ולד בהמת מלוג נמי דאשה הויא ותיקשי כמאן לא כרבנן ולא כחנניה דתניא לתרוייהו אשר ולד בהמת מלוג לבעל ולא לאשה – ומכח קושיא זו לכאורה מוכרח אשר ולד בהמת מלוג לבעל ותיקשי דמאי שנא כפל דולד בהמת מלוג דאמר ר' ינאי אשר דאשה הויא
 - (ג) תירוץ כמבואר ברש"י – אפי' תימא דברי הכל דגוף הולד (דהוי פירא) לבעל דתקיננו ליה רבנן – מכל מקום כפל דהוי פירא דפירא לא תקינו ליה רבנן
- (2) תוספות כמבואר במהרש"א
- (א) קשיא להוה אמינא דנקט אשר לר' ינאי ולד בהמת מלוג לאשה ואשר כפל ולד בהמת מלוג נמי דאשה – למה לא קשיא להוה הא דלא אמר ר' ינאי אשר ולד בהמת מלוג לאשה ומהא הוינא ידענא דכפילא לולד נמי דאשה הויא
 - (ב) תירוץ – בהוה אמינא נקטי דביותר מסתבר אשר גוף הולד הוה דאשה ביחס לכפל (דולד פשיטא דהוי לאשה דחייש למיתת הבהמה גופה מה שאין כן כפילא דליכא למיחש כולי האי למיתת הבהמה וולדה) ולכן מנמקי בהוה אמינא דר' ינאי אמר דינו לגבי כפל לרבנותא אשר אפילו כפל דאשה הוי
 - (3) המשך מהרש"א (יבואר יותר בחלק ב') – מיהו לפי המסקנא הוי הסברא להיפך דולד הוי לבעל והכפל לאשה משום דכפל דאתי מעלמא לא תקינו ליה רבנן

סוגיא דולד בהמת מלוג חלק ב' תד"ה פירא דפירא

בד"ה פירא דפירא כו' וה"פ פירא כיון כו' וה"ה פירא דפירא כו' וכ"ש פירא דאתי מעלמא כו' עכ"ל יש לדקדק בזה דמהאי טעמא שכתבו גבי דאתי מעלמא דהוי כ"ש כקושייתם כיון דגונב ולד בהמת מלוג דהוי דבעל הוי הכפל לאשה מכ"ש גונב בהמת מלוג גופה דהוי לאשה שיהיה הכפל נמי לאשה נימא בכי האי גוונא בדלא אתי מעלמא דהוי כ"ש כיון

דהולד דאתי מבהמה גופה שהיא שלה הוי לבעל מכ"ש וולד דולד דאתי מולד שהוא של הבעל שיהיה נמי לבעל ויש ליישב ודו"ק:

- (1) מסקנא דגמרא – פירא דפירא לא תקינו ליה רבנן
- (2) המשך תוספות
- (א) על סמך גמרא בהכותב נוקטין דדוקא במידי דאתי מעלמא כגון כפל לא תקינו לי' רבנן לבעל פירא דפירא – אבל במידי דלא אתי מעלמא פירי דפירא נמי תקינו ליה רבנן
- (ב) קשיא
- (i) לכאורה כפל בהמת מלוג עצמה (דכפל פירא דקרן הוה ולא פירא דפירא) הוי לבעל הגם דאתא מעלמא
- (ii) ותיקשי דביותר מסתבר אשר פירא דפירא הויא דבעל (מחמת דהוי פירא של נכס בעל) ביחס לפירא דקרן (דהוי פירא של נכס אשה) – ולכן כיון דכפל בהמת מלוג עצמה (דהוי פירא דקרן) של בעל הוי הגם דאתא מעלמא – כל שכן דכפל וולד בהמת מלוג (דהויא פירא דפירא) של בעל הוי
- (3) תירוץ ריב"ן – אכן כפל בהמת מלוג עצמה הוי נמי לאשה מכה כל שכן דמבוססת על סברא דביותר מסתבר אשר פירא דפירא הויא דבעל ביחס לפירא דקרן) – וכיון דכפל וולד בהמת מלוג דאתא מעלמא לאשה כל שכן אשר כפל בהמת מלוג עצמה דהוי דאשה
- (4) מהרש"א – קשיא – למה להו לתוספות למיסמך על גמרא בהכותב למילף אשר פירא דפירא דלא אתי מעלמא דבעל הויא – הרי מאותו סברא גופה דסמכי עלה בין לקושיית תוספות בין לריב"ן מוכרח דכיון דפירא דקרן דלא אתא מעלמא הוי דבעל כל שכן דפירא דפירא דלא אתא מעלמא דהוי דבעל

דף פ.

תד"ה אכלה ערלה

[דף פ עמוד א] **בד"ה אכלה ערלה כו' שהסיקו בקליפי ערלה או בקשין של כלאים כו' עכ"ל לכך ל"ק להו אלא מקשין דכלאי כרם דהוי כמו עצים אבל בערלה ודאי דעצים שרו אלא הקליפים אסורים משום דהוי שומר לפירות וכן בשביעית אין איסור כלל בעצים ולכך הך דשביעית וכלאים אינה חזקה ליכא לאוקמא בכה"ג בהוסיפו גם העצים מאתים ודו"ק:**

- (1) גמרא – אמר רב יהודה אכלה ערלה שביעית וכלאים הרי זו חזקה
- (2) תוספות כמבואר במהרש"א – והא דאמר רב יהודה בחזקת הבתים אכלה ערלה שביעית וכלאים אינה חזקה פירש שם רשב"ם כגון שאכל פירות דאיסורא ולכך לא הוי חזקה שלא אכל כדרך האוכלים
- (3) המשך תוספות
- (א) קשיא – הכא משמע דעצי כלאים מותרים ולכן אכלה עצי כלאים הוי חזקה ומאי שנא מקשין של כלאי הכרם דהוי כמו עצים ואמר בפרק כל שעה אשר קליפי ערלה וקשין של כלי הכרם אסורין
- (ב) תירוץ – התם בזרוע מעיקרא דאז עצים נמי נאסרו אבל הכא איירי בזרוע ובא והוסיפו מאתים בפירות כלאים ולא בעצים ולכן נאסרו פירות ולא נאסרו עצים
- (4) מהרש"א
- (א) לא קשיא להו אלא מקשין דכלאי כרם דהוי כמו עצים אבל בערלה ודאי דעצים שרו אפילו בהוסיפו מאתים אלא הקליפים אסורים מטעם שאינו מעניננו וכן בשביעית אין איסור כלל בעצים

- (ב) ולכך הך דרב יהודה בחזקת הבתים לגבי ערלה ושביעית דאינה חזקה לא מציי תוספות לאוקמה גם בכה"ג בעצים שהוסיפו מאתים ולכן הוצרכו לאוקמה כגון שאכל פירות דאיסורא
- (ג) ואין הכי נמי אשר הך דכלאים דאינה חזקה מציי תוספות לאוקמה גם בכהאי גוונא בעצים שהוסיפו מאתים

תוספות ד"ה ישבע

בד"ה ישבע כמה הוציא כו' ומה"ט נמי לא חשיב הבא ליפרע מנכסי יתומים כו' עכ"ל ק"ק אמאי נקטו במלתייהו הך דהבא ליפרע מנכסי יתומים ולא נקטו כל הנהו דקתני להו לקמן במתני' דפרק מקמיה הך דהבא ליפרע מנכסי יתומים וק"ל:

תוספות בא"ד ואף על גב

בא"ד ואף על גב דתנא דברייתא בהכותב חשיב פוגם כו' ההוא תנא לא מחלק כו' עכ"ל וק"ק דא"כ אמאי לא קחשיב נמי כל הנהו דקתני להו במתני' בהכותב בהדי הך דפוגם שטרו וי"ל דחשיב פוגם דהיינו קמייתא דקתני במתני' דהכותב וה"ה כל אינד דקתני להו במתני' בהדיה וק"ל:

דף פ:

סוגיא דשומרת יבם חלק א' תד"ה נכסים חלק א'

[דף פ עמוד ב] בד"ה נכסים כו' ואיכא למ"ד שהיו בחזקת שניהם ויחלוקו ה"נ פליגי הכא כו' עכ"ל בפירוש רש"י שלפנינו לא כתב דה"נ פליגי הכא ואיכא למ"ד בחזקת שניהם ויחלוקו ונראה דיפה כוון דהא ע"כ כיון דלב"ש כתובה שבקה כדמדקדק התם מדלא קתני יחלוקו יורשי האב עם יורשי הבעל א"כ לב"ה נמי בחזקתן לא יחלוקו קאמר דבהא לא פליגי כדמוכח בהחולץ וכמ"ש התוס' בסמוך וק"ל:

(1) משנה כמבואר ברש"י

(א) שאלה – שומרת יבם שמתה מה יעשו בכתובתה דהיינו עיקר כתובה של מנה ומאתים ותוספת ונדוניא (צאן ברזל) – ובנכסים הנכנסין והיוצאין עמה (נכסי מלוג)

(ב) תשובה לפי הוה אמינא דגמרא בפרק החולץ

"נכסים" דהיינו נכסי צאן ברזל	"כתובתה" דהיינו מנה ומאתים ותוספת	"נכסים הנכנסין והיוצאין עמה" דהיינו נכסי מלוג	
יחלוקו יורשי בעל עם יורשי אב	יחלוקו יורשי בעל עם יורשי אב	יחלוקו יורשי בעל עם יורשי אב	בית שמאי
בחזקתן	בחזקת יורשי הבעל	בחזקת יורשי האב	בית הלל

(ג) המשך דגמרא בפרק החולץ

- (i) נוקטין דירשי אב עיקר יורשים הם לגבי נכסי מלוג וירשי בעל עיקר יורשים הם לגבי עיקר כתובה ונכסי צאן ברזל – ולכן מובן הא דאמרי בית שמאי בנכסי מלוג יחלוקו יורשי בעל עם יורשי אב דמשמע עם יורשי אב שהם עיקר יורשין בנכסי מלוג
- (ii) אבל קשה הא דקתני לבית שמאי דיחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב אף לגבי עיקר כתובה ונכסי צאן ברזל אף על גב דבהן אין יורשי אב עיקר יורשים

(iii) ולכן מסקי דמוכרח דבית שמאי לא אמרי למילתייהו דיחלוקו אלא בנכסי מלוג ואף על גב דקתני "מה יעשו בכתובתה" לבית שמאי תניא ושבקה להא דעיקר כתובה ונכסי צאן ברזל ולא פליגי בהו בית שמאי אבית הלל

"נכסים הנכנסין והיוצאין עמה" דהיינו נכסי מלוג	"כתובתה" דהיינו מנה ומאתים ותוספת	"נכסים" דהיינו נכסי צאן ברזל	
נכסי מלוג	מאתים ותוספת	צאן ברזל	
יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב	בחזקת יורשי הבעל	בחזקתן	בית שמאי
בחזקת יורשי האב	בחזקת יורשי הבעל	בחזקתן	בית הלל

- (2) משנה בפרק מי שמת – נפל הבית עליו ועל אשתו בית הלל אומרים נכסי צאן ברזל בחזקתן
- (3) בגמרא שם פליגי אמוראי במשמעות "בחזקתן" אלו משמעו בחזקת יורשי הבעל או בחזקת יורשי האשה או דיחלוקו
- (4) רש"י לפי הבנת תוספות – אותן אמוראי דפליגי בפרק מי שמת פליגי נמי במשנתנו אלו "בחזקתן" משמעו בחזקת יורשי הבעל או בחזקת יורשי האשה או דיחלוקו – והשתא דקבענו אשר בית שמאי מודי לבית הלל בנכסי צאן ברזל אשר נכסים בחזקתן נמצא דהני אמוראי פליגי במשנה דידן בהבנת "בחזקתן" בין לבית שמאי בין לבית הלל

"נכסים הנכנסין והיוצאין עמה" דהיינו נכסי מלוג	"כתובתה" דהיינו מנה ומאתים ותוספת	"נכסים" דהיינו נכסי צאן ברזל	
יחלוקו	יורשי בעל	בחזקתן דהיינו ליורשי האב לשיטה א' ויורשי בעל לשיטה ב' ויחלוקו לשיטה ג'	בית שמאי לרש"י
יורשי אב	יורשי בעל	בחזקתן דהיינו ליורשי האב לשיטה א' ויורשי בעל לשיטה ב' ויחלוקו לשיטה ג'	בית הלל לרש"י

- (5) מהרש"א – ברש"י לפנינו לא מביא שיטה ג' דיחלוקו בנכסי צאן ברזל דאלו הוה סבירא להו בית שמאי ובית הלל דיחלוקו במשנה דידן הוה לה למשנה למיתני יחלוקו יורשי האב עם יורשי הבעל מחמת דקבענו אשר יורשי הבעל עיקר יורשים הויין בנכסי צאן ברזל

סוגיא דשומרת יבם חלק ב' תד"ה נכסים בא"ד וזה אינו

בא"ד וזה אינו כו' משמע דנכסי צאן ברזל בחזקת הבעל קיימי טפי כו' עכ"ל ק"ק דמהך סוגיא גופה דפרק החולץ דמדקדק דכתובה לב"ש שבקה מדקתני יחלוקו יורשי הבעל עם יורשי האב ולא קתני יורשי האב עם יורשי הבעל מוכח בהדיא דיורשי האב עיקר לגבי נכסי מלוג ויורשי הבעל עיקר לגבי נכסי צאן ברזל ודו"ק:

- (1) המשך תוספות – רבינו תם חולק על רש"י וסבירא לי' דבמשנה דידן לגבי נכסי צאן ברזל בין בית שמאי בין בית הלל אית להו אשר בחזקתן משמעו בחזקת יורשי בעל – דאי אמרת לבית שמאי דבחזקת יורשי האב הן נמצא דיש ליורשי בעל יותר בנכסי מלוג (דלכית שמאי מיהת יחלוקו בהן עם יורשי האב) מבנכסי צאן ברזל (דאין נוטלין בהן כלום) – וזאת לא יתכן מכה ראיות שונות דמביא ר"ת
- (2) מהרש"א – בפשיטות הוה לי' לרבינו תם למייתי ראי' מהאי דהחולץ דקבענו בחלק א' דנוקטין התם אשר יורשי האב עיקר יורשין הויין לגבי נכסי מלוג ויורשי הבעל עיקר יורשין הויין לגבי נכסי צאן ברזל

סוגיא דשומרת יבם חלק ג' תד"ה נכסים בא"ד והא

בא"ד והא דלא עריב ותני נכסים עם הכתובה כו' עכ"ל בתוס' פרק מי שמת כתבו נמי ליישב למ"ד בחזקת יורשי האב אמאי לא עריב ותני נכסים בהדי הנכנסים ויוצאים עמה וי"ל דהתוספות לא חשו לאקשוויי הכא דלא עריב ותני אלא הנך דקתני להו בהדדי למ"ד בחזקת יורשי הבעל אבל למ"ד בחזקת יורשי האב (דמספקא) [דמפסקא] להו וכתובה בחזקת יורשי הבעל לא וק"ל:

(3) המשך תוספות – קשיא לשיטת רבינו תם – כיון דלשיטתו אית להו בין בית שמאי בין בית הלל אשר בין נכסי צאן ברזל בין עיקר כתובה דמנה ומאתים ותוספת בחזקת יורשי בעל הן למה לא ערב ותני להו ככה "נכסים וכתובה בחזקת יורשי בעל נכסי מלוג בחזקת יורשי האב"

(4) מהרש"א

(א) ניהדר למאן דאמר בפרק מי שמת אשר בחזקתן משמעו בחזקת יורשי אב

	"נכסים" דהיינו נכסי צאן ברזל	"כתובה" דהיינו מנה ומאתים ותוספת	"נכסים הנכנסין והיוצאין עמה" דהיינו נכסי מלוג
בית הלל	צאן ברזל יורשי אב	מאתים ותוספת יורשי הבעל	נכסי מלוג יורשי האב

(ב) בפרק מי שמת מקשי תוספות דאמאי לא ערב ותני להו "נכסים ונכנסים הנכנסין והיוצאין עמה בחזקת יורשי אב כתובה בחזקת יורשי בעל" – ותיקשי דאמאי לא מקשי תוספות כן בסוגיא דידן למאן דאמר אשר נכסים בחזקת משמעו בחזקת יורשי האב

(ג) תירוצין

- (i) תוספות בסוגיא דידן סבירא להו דקשיא זו דחוקה דהרי במשנה מייתי לדין עיקר כתובה לאחר דין נכסי צאן ברזל ומקודם לדין נכסי מלוג ואלו ערב ותני להו לנכסי צאן ברזל ונכסי מלוג איצטריך לשנות סדר המשנה – משא"כ תוספות דהתם דלא איכפת להו האי דחוקא
- (ii) ביאור זו מבוסס על דפוס ראשון בו משתמש מהרש"א בתיבה "מפסקא" ולא בתיבה "מספקא" כבדפוס ווילנא

סוגיא דשומרת יבם חלק ד' תד"ה יורשי הבעל

בד"ה יורשי הבעל כו' וא"ת לפירוש הקונטרס דאין ליורשי הבעל כו' עכ"ל כצ"ל והיינו כפ"ה למ"ד בחזקתן היינו יורשי האב אבל מה שכתוב בתוס' לפנינו לבית הלל טעות הוא דב"ש וב"ה לא פליגי בנדוניא כדמוכח הך דהחולץ כמ"ש התוספות לעיל ויש לדקדק לפי מה שקיימו התוס' הכא ולקמן דכל הך סוגיא א"ש גם לפי פירוש הקונטרס למ"ד בחזקתן היינו יורשי האב מאי קפשיט מהך ברייתא דקתני שומרת יבם שמתה יורשיה יורשי כתובה חייבין בקבורתה ואימא דהיינו יורשי האב שיורשיין כתובה דהיינו נדונייתה ויש ליישב דאי יורשי אב קאמר לא ה"ל למיתני יורשי כתובה דהיינו נדונייתה כיון דאיכא למטעי למימר דיורשי כתובה היינו יורשי הבעל דירתו מאתים ותוספת אלא ה"ל למתני יורשי נכסי מלוג חייבין בקבורתה דליכא למטעי ביה אבל אי יורשי כתובה היינו מאתים ותוספת ניחא דליכא למיתני בע"א ובהכי ניחא נמי מה שהקשה מהרש"ל לקמן בתוס' בד"ה איזוהי אלמנה כו' ושומרת יבם לית לה יתומים עכ"ל ותימה למה לא דקדק מדקתני בהדיא דאין יורשי הבעל חייבין בקבורתה דהיינו יתומים כו' שהרי שומרת יבם אדרבה יורשי הבעל חייבים כו' עכ"ל דלאו קושיא היא דאי מהא תפשוט ליה בהיפוך דמוכח דיורשיה דחייבים בקבורתה היינו יורשי האשה אבל השתא שדקדקו מלשון יתומים דהא

**דאין חייבין בקבורתה לא מיירי בשומרת יבם ניחא כמ"ש לעיל דאי יורשי אשה קאמר
ה"ל למיתני נכסי מלוג כיון דאיכא למטעי ודו"ק:**

(1) ניהדר לשיטת רש"י במשנה דידן

צאן ברזל	כתובה – מנה ומאתים	"נכסים הנכנסין והיוצאין עמה" דהיינו נכסי מלוג
בית שמאי	בחזקת יורשי הבעל	יחלוקו
בית הלל	בחזקת יורשי הבעל	בחזקת יורשי האב

(2) גמרא – איבעיא להו שומרת יבם שמתה מי קוברתה יורשי הבעל קברי לה דקא ירתי כתובה או דלמא יורשי האב קברי לה דקא ירתי נכסים הנכנסין והיוצאין עמה דהיינו נכסי מלוג

(3) רש"י מפרש לסוגיא דידן כמאן דאמר דאין ליורשי הבעל אלא מנה ומאתים ולא נדוניא – ותוספות גם כן נוקטין הכא ובד"ה ולימא בדף פא: אשר כל בסוגיא אתי שפיר גם לשיטה זו אליבא דרש"י

(4) מהרש"א

(א) והיינו לשיטה א' בטבלא אליבא דרש"י אשר "נכסים" דהיינו נכסי צאן ברזל בחזקת יורשי האב בין לבית שמאי בין לבית הלל

(ב) ומה שהי' כתוב "לבית הלל" בספר תוספות דמהרש"א טעות הוא דבית שמאי ובית הלל לא פליגי בנדוניא כדקבענו בחלק א' על פי הגמרא בפרק החולץ

(5) המשך דגמרא – אמר רב עמרם תא שמע דתניא שומרת יבם שמתה יורשי כתובתה (דהיינו יורשי הבעל דירשי מאתים ותוספת) חייבין בקבורתה

(6) המשך מהרש"א

(א) קשיא להא דקבענו אשר סוגיא דידן אתיא שפיר אף לשיטה א' בטבלא לרש"י – מאי קפשיט מהך ברייתא דקתני שומרת יבם שמתה יורשיה יורשי כתובתה חייבין בקבורתה ואימא דברייתא מכוונת בתיבת "כתובתה" לנדוניא – נכסי צאן ברזל (דלנדוניא נמי קורין "כתובתה") – דירשי יורשי האב בנוסף לנכסי מלוג דירשי לבית הלל

(ב) תירוצ

(i) הקדמה – למאתים ותוספת קורין דיקא "כתובתה" – לנדוניא לפעמים נמי קורין להן "כתובתה"

(ii) אלו באמרה "יורשי כתובתה דחייבין בקבורתה" כיוונה ברייתא ליורשי האב דירשי לנדוניא – לא ה"ל לברייתא למיתני יורשי כתובתה כיון דאיכא למטעי למימר דירשי כתובתה היינו יורשי הבעל דירתי מאתים ותוספת אלא ה"ל למיתני אשר יורשי האב דירשי נכסי מלוג לבית הלל חייבין בקבורתה – אבל אלו יורשי כתובתה היינו מאתים ותוספת דירשי בעל ניחא דליכא למיתני בענין אחר

(7) המשך דגמרא – אמר אביי אף אנן נמי תנינא במשנה בדף צה: – אלמנה ניזונת מנכסי יתומין ומעשה ידיה שלהן ואין חייבין בקבורתה – יורשיה יורשי כתובתה חייבין בקבורתה – ואיזוהי אלמנה שיש לה שני יורשין הוי אומר זו שומרת יבם – הרי דירשי הבעל דירשי כתובתה חייבין בקבורתה

(8) תוספות ד"ה איזוהי – מיתורא דמשנה (דקתני "יורשי" יורשי) דייק דהא דקתני "יורשי כתובתה חייבין בקבורתה" איירי בשומרת יבם דיש לה שני יורשין אבל עיקר המשנה ("אלמנה ניזונת מנכסי יתומין ומעשה ידי" שלהן ואין חייבין בקבורתה") לא מיירי בשומרת יבם אלא בסתם אלמנה מדקתני ניזונת מנכסי יתומין ושומרת יבם לית לה יתומין

9) מהרש"ל – תימה למה לא דקדקו דעיקר המשנה בסתם אלמנה מיירי מדקתני דאותן יתומים דחייבין במזונותי' (דהיינו יורשי הבעל) אין חייבין בקבורתה דמינה משמע אשר יורשין אחרים דהן יורשי האב חייבין בקבורתה – וזאת לא יתכן לאוקמה בשומרת יבם דהרי קתני כברייתא דרב עמרם אשר יורשי כתובתה חייבין בקבורת שומרת יבם ואשר "כתובתה" משמעו מאתים ותוספת דירשי יורשי הבעל

10) המשך מהרש"א

א) אי משום הא לא איריא דהוינא מצינן לאוקמי למשנה כולה בשומרת יבם וכיון דבעיקר המשנה לא קתני "כתובתה" הוינא מצינן לאוקמה לדיוקא (אשר יורשין אחרים חייבין בקבורתה) ביורשי האב דירשי נדוניא לשיטה א' בטבלא – שלא כברייתא דרב עמרם

ב) אבל השתא שדקדקו תוספות מלשון יתומים דהא דקתני "ואין חייבין בקבורתה" לא איירי בשומרת יבם ניהא דמעיקר המשנה לית למידק כלום לשומרת יבם – ודוקא מייתור לשון "יורשי" יורשי" מדייקין אשר "יורשי כתובתה חייבין בקבורתה" איירי בשומרת יבם – וכיון דבתיבות אלו כתיב "כתובתה" מוכרח דאיירי ביורשי הבעל דירשי מאתים ותוספות כדביארנו דאי יורשי האב קאמר ה"ל למשנה למיתני יורשי נכסי מלוג כיון דאיכא למטעי

סוגיא דשומרת יבם חלק ד' בא"ד ויש לומר

בא"ד ויש לומר דשומרת יבם היתה ראויה ליטול כו' כדמסקינן דיבם כאחר דמי כו' עכ"ל דודאי בכל הסוגיא לא אסיק אכתי אדעתיה עד לבסוף הא דיבם כאחר דמי והיינו לענין דהוה כגבוי אבל להך מלתא דהכא כאילו הכניסה לו נדוניא שפיר אסיק אדעתיה וק"ל:

דף פא.

סוגיא דשומרת יבם חלק ה' תד"ה משום

[דף פא עמוד א] בד"ה משום דבאין כו' אם אחיו יורש כו' ואם אינו קובר דלא חשיב כו' עכ"ל ק"ק לפ"ז מאי פריך ליה שוב ואי משום כתובה לא ניתנה כתובה כו' ודו"ק:

סוגיא דשומרת יבם חלק ו' תד"ה מאן שמעת לה

בד"ה מאן שמעת כו' אף על גב דאינה גובה כתובתה קודם חליצה לענין זה ניתנה לגבות שיהיה לה קבורה כו' עכ"ל ומה"ט נמי דניתן לגבות מחיים לא הוה מקרי כגבוי לכל שאר מיילי דהא לב"ה לא שותות ולא נוטלות כתובה וכן לקמן לגבי מכירת נכסי המת לא מקרי ניתן לגבות מחיים כגבוי עד דמגבה לה ומייחד לה שיעור כתובה כדלקמן ודו"ק:

סוגיא דשומרת יבם חלק ז' תד"ה והא בעינן

בד"ה והא בעינן כו' מ"ד ארוסה דאע"ג דכגבוי דמי אין לה כתובה כו' עכ"ל ר"ל דין כתובה דהיינו קבורה אבל כתובה יש לארוסה ויותר נ"ל להגיה אין לה קבורה ודו"ק:

תד"ה הרוצה שימכור חלק א'

בד"ה הרוצה שימכור כו' ומכרו בטל לאלתר אפילו כו' עכ"ל ל היינו לרב יוסף לקמן דקאמר אף על גב דזבין לא הוה זביניה זביני ואביי פליג לקמן וק"ל:

תד"ה הרוצה שימכור חלק ב' בא"ד לא תקינו

בא"ד לא תקינו לה רבנן משני דאל"ה מאי אהני ליה מה שכתובתה על נכסי בעלה הראשון עכ"ל ר"ל מה אהני ליה ליבם שהרי תחלת התקנה שיהיה כתובתה על נכסי בעלה הראשון לטובתו ולהנאתו היה כדאמר לקמן ובפרק החולץ דאשה הקנו לו מן השמים ולא מצינו דאהני ליה אלא בכה"ג דאי איכא משעבדי מן הראשון לא תקינו לה לגבות מבני חורין דשני והתוס' בפ' החולץ דחו זה וכתבו שם דאהני ליה בע"א ובהכי ניתא בעיקר קושייתם וא"ת מ"מ מה מפסדת כו' ומאי קושיא ואימא דמפסדת אם השני ימכור גם נכסיו שתצטרך לחזור אחר לקוחות דראשון דודאי משום הא לא ה"ל לתקוני דלא עדיפא מאשתו גמורה אלא דלגבי נכסי ראשון אמרו שלא תצטרך לחזור אחר לקוחות משום דלטובתו ולהנאתו הוא דלא כתב לה דקנאי ודקנינא שלא תוכל לטרוף מלקוחות דשני מיהו ק"ק לי כיון דלטובתו ולהנאתו הוא דכתובתה על נכסי בעלה הראשון א"כ אם הוא רוצה לכתוב לה עכשיו דקנאי ודקנינא ולמכור נכסי הראשון אמאי אינו יכול לכופה על כך כמ"ש התוס' לקמן יאמר היבם אי אפשרי בתקנת חכמים ולא תהא היא עדיפא מאשתו גמורה שיוכל למכור נכסיו ודו"ק:

(1) כללים כמבואר במהרש"א

- (א) יבם יורש נכסי אחיו שמת
- (ב) אשת אח ראשון שמת גובה כתובתה מן נכסי ראשון שירש שני מראשון – ואי לא ירש שני מראשון נכסים בני חורין גובה כתובתה מלקוחות שקנו נכסים מראשון – ואי ליכא לקוחות שקנו נכסים מראשון גובה כתובתה מבני חרי דשני – אבל מלקוחות שקנו נכסי שני לא גביא
- (ג) והיינו טעמא דלא גביא מבני חרי דשני חוץ בגוונא דלעיל משום דאשה הקנו לו מן השמים
- (ד) והיינו טעמא דלא גביא מלקוחות שקנו נכסים משני – משום דלטובתו ולהנאתו של יבם תיקנו דלא כותב לה שני דקנאי ודקנינא
- (ה) שני אינו יכול למכור נכסי ראשון כדי שלא תצטרך יבמתו לחזור ולטרוח ולטרוף מן לקוחות שקנו נכסים מראשון

(2) המשך תוספות כמבואר במהרש"א – לפי כללים אלו יבואר כדלהלן

- (א) שאלה – כיון דמציא גבי מבני חרי דשני מאי אהני לי' בתקנה לטובתו
- (ב) תשובה – קבענו דלא מציא למיגבי מבני חרי דשני אלא אם כן לא ירש שני נכסי ראשון וגם ליכא לקוחות דקנו נכסים מראשון
- (ג) שאלה – מה מפסדת אלו ימכור שני לנכסי ראשון – הרי קבענו דאי לית לה מראשון וכו' תקינו לה משני
- (ד) תשובה – מפסדת דאלו איכא משעבדי דראשון (לקוחות דראשון) לא תקינו לה רבנן לגבות מבני חרי דשני

(3) מהרש"א

- (א) קשיא על קושיית תוספות דמאי מפסדת אלו ימכור שני לנכסי ראשון – אימא דמפסדת אם השני ימכור גם כן נכסי שני שתצטרך לחזור אחר לקוחות דראשון
- (ב) תירוץ – משום הפסד זה לא ה"ל לתקוני כלום דהרי אף אשתו גמורה של שני לא מציא לעכב שלא ימכור לבני חרי הגם דבגלל זה תצטרך לחזור אחר לקוחות דשני
- (ג) קשיא – כיון דלטובתו ולהנאתו תיקנו דכתובתה על נכסי בעלה הראשון א"כ אם הוא רוצה לכתוב לה עכשיו דקנאי ודקנינא לשעבד נכסיו ולמכור נכסי הראשון אמאי אינו יכול לכופה על כך כמ"ש התוס'

לקמן בד"ה מגרשה בגט – יאמר היבם אי אפשרי בתקנת חכמים ולא תהא היא עדיפא מאשתו גמורה
שיוכל למכור נכסיו

דף פא:

רש"י ד"ה דלמא ר' מאיר

[דף פא עמוד ב] בפרש"י בד"ה דלמא ר' מ' כו' ואפילו לא קי"ל כר"מ בהא מיהו גבי מוציאין כו' אי מקרקעי כו' עכ"ל ר"ל אף על גב דלא קי"ל כהך ברייתא בהא דס"ל כר"מ דמטלטלי משעבדי לכתובה מ"מ מייתי רב יוסף שפיר מינה דלא הוה זביניה זביני דבהא דמוציאין אי מקרקע הוה ליכא מאן דפליג ולעולם משנה היא דמתני' דילך נמי קתני מלתא דר"מ וק"ל:

סוגיא דעצה טובה חלק א' תד"ה וליטעמיך

תוס' בד"ה וליטעמיך פי' דלא אסקת אדעתך טעמא דאיבה כו' עכ"ל דכן דרך כל וליטעמיך להוכיח טעמא אחרינא ולדחות טעמא דלעיל אבל קשה כיון דוליטעמיך בעי לאוכחי טעמא דאיבה מה השיב לו התם עצה טובה קא משמע לך דאלת"ה סיפא דקתני כו' ואימא דסיפא נמי משום איבה ואי לא הוי שייך איבה כ"כ בסיפא וכן נראה קצת מפרש"י לקמן הוה ניחא ליה אבל התוס' כתבו לקמן דשייך איבה בין ביבמתו בין באשתו ויש ליישב ודו"ק:

(1) משנה בדף פ: כמבואר ברש"י

(א) רישא – לא יאמר לה ליבמה הרי כתובתיך מונחת על השלחן – אלא כל נכסיו שיירש מאחיו אחראין לכתובתה

(ב) סיפא – וכן לא יאמר אדם לאשתו הרי כתובתיך מונחת על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה

(ג) גרשה ליבמתו אין לה אלא כתובה ורשאי למכור שאר נכסיו ראשון

(2) ברייתא דר' אבא – יבם לא מצי למיזבן נכסיו אחיו שמת עד דגביא יבמתו כתובתה – ויבם הרוצה שימכור בנכסיו אחיו כיצד הוא עושה אם ישראל הוא מגרש בגט ויחזיר וכו' – פרטי מגרש בגט וכו' אינן מעניננו

(3) גמרא

(א) קשיא – אלו ניתנה כתובה לגבות מחיים מה לי עצה דר' אבא – נייחד לה שיעור כתובה מחיים והשאר ליזבין – אלא מוכרח דלא נתנה כתובה לגבות מחיים

(ב) ולטעמיך ולותבה ממתני' לא יאמר לה ליבמתו הרי כתובתיך מונחת לך על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה

(ג) תירוצ

(i) התם עצה טובה קמ"ל ואכתי יכול להיות דנתנה כתובה לגבות מחיים – דבלאו הכי מוכרח דסיפא דמשנה עצה טובה קמשמע לך הכא נמי עצה טובה קמ"ל – משמעות "עצה טובה" יבואר בחלק ב'

(ד) קשיא – אלא דר' אבא קשיא דהתם לא שייך ההיא עצה טובה

(ה) תירוצ – דר' אבא נמי לא קשיא משום איבה

(4) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) קשיא – כל "וליתעמיך" אתי להוכיח טעמא אחרנא ולדחות טעמא דלעיל – ותיקשי דבגוונא דידן איזו טעמא אחרנא אתי להוכיח

(ב) תירוץ – גמרא כיוונה להוכיח דמשום איבה נגעו בה בהך דר' אבא ולכן מקשי ולטעמיך דלא אסקת אדעתך טעמא דאיבה לותבה ממתנלי וכו'

(5) מהרש"א

(א) קשיא

(i) כיון דוליתעמיך בעי לאוכחי טעמא דאיבה מה השיב לו התם עצה טובה קא משמע לך דאלת"ה סיפא דקתני כו' ואימא דסיפא נמי משום איבה

(ii) ואי לא הוי שייך איבה כ"כ בסיפא דאיירי באשתו ולא ביבמתו הוה ניחא ליה אבל התוס' כתבו לקמן בד"ה אלא עצה טובה דשייך איבה בין ביבמתו בין באשתו

סוגיא דעצה טובה חלק ב' תד"ה אלא עצה טובה

בד"ה אלא עצה טובה כו' ולרשב"א נראה דגבי אשתו הויא עצה טובה שאם ייחד לה מטלטלין לא יוכל להוציאם כו' עכ"ל זה הטעם של עצה טובה לא שייך ביבמתו שהרי בלאו הכי לא יוכל להוציא כל נכסי בעלה הראשון ואפשר דעצה טובה דיבמתו ניחא להו בלאו הכי והיינו דהוי עצה טובה לה שלא ייחד לה מטלטלין כדי למכור שאר נכסים דהא לא שייך באשתו דבלאו ייחוד יוכל למכור וכה"ג כתבו התוס' לקמן גבי מאי וכן כו' ודו"ק:

(1) ניהדר לחלק א' להא דבשלב סוגיין נקטי דבמשנה עצה טובה קמשמע לך שלא לייחד מטלטלין לכתובתה

(2) תוספות – גבי אשתו הויא עצה טובה שאם ייחד לה מטלטלין לא יוכל להוציאם לכך טוב לו שיהיו כל נכסיו אחראין לכתובה ויוכל להוציא הכל

(3) מהרש"א

(א) קשיא – זה הטעם של עצה טובה לא שייך ביבמתו שהרי בלאו הכי לא יוכל להוציא נכסי בעלה הראשון

(ב) תירוץ – עצה טובה דיבמתו ניחא להו בלאו הכי דהוי עצה טובה שלא לייחד לה כלום דלא מהני לי' דבין אלו מייחד בין אלו לא מייחד לא יוכל להוציא נכסי בעלה הראשון – וכה"ג כתבו התוס' לקמן בדף פב: ד"ה התם

תוספות ד"ה ר' מאיר היא

בד"ה ר"מ היא כו' דא"כ אפילו לית לך דר' נתן כו' כאילו הוי מקרקעי כו' עכ"ל וק"ק דמה ראייה היא דאימא דבקרקה נמי גביא מדר' נתן וכן נראה מדברי הרא"ש ע"ש:

דף פב.

רש"י ד"ה תני שלה

[דף פב עמוד א] בפרש"י בד"ה תני שלה ולא פליגי רבנן עליה אלא אתלושין כו' עכ"ל וקצת קשה שינוי הלשון במחוברים דר"מ קאמר שמיין אותם כמה הן יפין כו' והמותר ילקח כו' וחכמים אומרים שהם שלה גם לא ה"ל לחכמים למנקט במלתייהו מחוברים כלל אלא תלושין דפליגי בהו עליה דר"מ ולולי פירושו היה נראה דבמחוברים נמי פליגי דלר"מ שמיין אותם כו' והגדל ונגמר אחר שמת ברשותיה דיבם הוא ואין שיעבודה עליו וחכמים

אומרים דהכל שלה ואף הנגמר וגדל אחר כך ברשותה הוא דאשתעבד לה מחיים דבעל ודו"ק:

- (1) ניהדר לחלק א' להא דקתני במשנה בדף פ: אשר כל נכסים שירש יבם מאחיו שמת אחראין וערבאין לכתובת יבמתו
- (2) המשך דמשנה – יבם שהניח אחיו שמת מעות או פירות התלושין מן הקרקע ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות – המחוברין בקרקע ר' מאיר אומר שמין אותן כמה הן יפין בפירות וכמה הן יפין בלא פירות והמותר ילקח בהן קרקע והוא אוכל פירות וחכמים אומרים פירות המחוברין בקרקע שלו – התלושין מן הקרקע וכספים כל הקודם זכה בהן
- (3) גמרא
(א) קשיא לחכמים דאמרי פירות המחוברין בקרקע שלו – והא כל נכסיו של בעלה ראשון שמת אחראין וערבאין לכתובתה
(ב) אמר ריש לקיש תני שלה
- (4) רש"י לביאור "תני שלה" – סבירא להו חכמים כר' מאיר במחוברין דמשועבדין לה – ולא פליגי רבנן עליה אלא אתלושין ואכספים למימר דלא משעבדי מטלטלי לכתובתה
- (5) מהרש"א
(א) קושיות לרש"י – קצת קשה דמשינוי הלשון משמע דר' מאיר וחכמים פליגי במחוברים דר"מ קאמר שמין אותם כמה הן יפין כו' והמותר ילקח כו' וחכמים אומרים בפשיטות שהם שלה – ועוד קשה דאלו לא פליגי במחוברים לא ה"ל לחכמים למנקט במלתייהו מחוברים כלל אלא תלושין וכספים דפליגי בהו עלי דר' מאיר
(ב) ולולי פירוש רש"י היה נראה דבמחוברים נמי פליגי דלר"מ שמין אותם כו' והגדל ונגמר אחר שמת ברשותיה דיבם הוא ואין שיעבודה עליו וחכמים אומרים דהכל שלה ואף הנגמר וגדל אחר כך ברשותה הוא דאשתעבד לה מחיים דבעל

דף פב:

סוגיא דכל נכסיו אחראין חלק א' תד"ה התם

דף פב עמוד ב] תוספות בד"ה התם הוא כו' אלא רישא ה"א כו' כדי למכור שאר נכסים דאינו יכול למכרם כו' עכ"ל ולמאי דבעי למימר לעיל דעצה טובה קמ"ל בין ברישא בין בסופא צ"ל נמי מאי וכן כו' בכה"ג ומה"ט כמ"ש לעיל וק"ל:

- (1) עיין בדף פא. לביאור מהרש"א לתד"ה שימכור בא"ד לא תקינו
- (2) משנה בדף פ: – לא יאמר יבם ליבמתו הרי כתובתיך מונחת על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה וכן לא יאמר אדם לאשתו הרי כתובתיך מונחת על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה
- (3) גמרא
(א) קשיא – מאי וכן – ומפרש רש"י דפשיטא מי גריעה אשתו מיבמתו
(ב) תירוץ (יבואר להלן) – מהו דתימא התם ביבמה הוא דלא כתב לה דקנאי ודקנינא אבל הכא באשתו דכתב לה דקנאי ודקנינא אימא סמכה דעתה קמ"ל
- (4) תוספות – שיטת ר"י כמבואר ברא"ש מובא בשיטה מקובצת – אי ליכא אלא רישא הוה אמינא לענין דינא קאמר והכי קאמר – מהו דתימא התם ביבמה דלא כתב דקנאי ודקנינא משום הכי לא יאמר הרי כתובתיך

מונחת על השלחן כדי למכור השאר אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה ואינו יכול למכור כלל – אבל הכא באשתו דכתב לה דקנאי וקנינא אימא סמכה דעתה שפיר אפילו אי מייחד לה – קא משמע לן דעל כן פנים לא ייחד משום עצה טובה

(5) מהרש"א

(א) לעיל בביאור תד"ה אלא עצה טובה פירש ר"י דבסיפא לגבי אשתו הוי עצה טובה לפי שאם מייחד לה מטלטלין לא יוכל להוציאם

(ב) ולפי מסקנא דגמרא אשר בסיפא לגבי אשתו עצה טובה קא משמע לן פשיטא דאף רישא לגבי יבמה עצה טובה קא משמע ולא דינא – והיינו עצה טובה ביבמה שלא לייחד לה כדי למכור השאר דעל כל פנים אינו יכול למכרם כיון דלא כתב לה דקנאי וכו'

סוגיא דכל נכסיו אחראין חלק ב' תד"ה קא משמע לן

בד"ה קמ"ל כר' אבא כו' וא"ת כו' דתנן הניח אחיו מעות ילקח כו' קמ"ל ממשנה יתירה עכ"ל מהך דקתני נמי לעיל מיניה דלא יאמר ליבמתו הרי כתובתך מונחת על השולחן כו' שמעינן מינה דלא ימכור מדקתני וכן כו' כפר"י לעיל אלא דלאו משנה יתירה וה"א נמי דוקא כנגד כתובתה ואשמועינן דלא ייחד לה וק"ק דהך קושיא שהקשו הכא והא מרישא שמעינן לה דלא ימכור אמאי לא הקשו כן לעיל לרב יוסף דקאמר דלא הוה זביניה זביני ומייתי מברייתא דקתני לא ימכור אמאי לא מייתי מהך רישא דמתני' דהניח אחיו מעות כו' מיהו בתירוצם יתורץ ודו"ק:

(1) ניהדר למשנה בדף פ:

(א) רישא דרישא – הניח אחיו שמת מעות ילקח בהן קרקע

(ב) כנסה ליבמה הרי היא כאשתו לכל דבר ובלבד שתהא כתובתה על נכסי בעלה הראשון – גרשה אין לה אלא כתובתה

(ג) רישא דסיפא – לא יאמר לה ליבמה הרי כתובתך מונחת על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה

(ד) סיפא דסיפא – וכן לא יאמר אדם לאשתו הרי כתובתך מונחת על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה

(2) גמרא דף פא: – אמר רב יוסף כיון דאמור רבנן לא ליזבין – אף על גב דזבין לא הוה זביניה זביני דתניא מי שמת והניח שומרת יבם והניח נכסים במאה מנה אף על פי שכתובתה אינה אלא מנה – לא ימכור שכל נכסיו אחראין לכתובתה

(3) גמרא דידן כמבואר ברש"י ותוספות

(א) גרשה ליבמתו לאחר שכנסה אין לה אלא כתובה

(ב) קשיא – פשיטא

(ג) תירוצ' – אתי לאשמועינן אשר כל זמן שלא גרשה כל הנכסים משועבדים לה ואינו רשאי למכור כדר' אבא בדף פא.

(4) תוספות – וא"ת והא מרישא דרישא כבר שמעינן לה דתנן הניח אחיו מעות ילקח בהן קרקע כו' וכיון דצריך לקנות אם כן אי אפשר לו למכור וי"ל דאי מרישא ה"א דוקא כנגד כתובתה אבל כל הנכסים לא קמ"ל ממשנה יתירה

(5) מהרש"א – מהך דקתני נמי ברישא דסיפא דלא יאמר ליבמתו הרי כתובתך מונחת על השולחן כו' שמעינן מינה דלא ימכור מדקתני וכן כו' כפר"י בתד"ה התם כמבואר בחלק א' דאי לא תנא אלא ביבמה דלא ייחד

לה הוה אמינא דטעמא דלא ייחד לה ליבמה דלא מהני לי' דאינו יכול למכרם קא משמע לן אשר אף באשתו לא ייחד לה כמבואר בחלק א' – אלא דלאו משנה יתירא היא וה"א נמי דוקא כנגד כתובתה אשמועינן דלא ייחד לה

(6) המשך מהרש"א – ק"ק דהך קושיא שהקשו תוספות הכא והא מרישא דרישא שמעינן לה דלא ימכור אמאי לא הקשו כן לעיל לרב יוסף דקאמר דלא הוה זביניה זביני ומייתי רב יוסף ראי' מברייתא דקתני לא ימכור – אמאי לא מייתי מהך רישא דרישא דמתני' דהניח אחיו מעות כו' מיהו בתירוצם (דאי מרישא דרישא הוא אמינא "א דוקא כנגד כתובתה אבל כל הנכסים לא) יתורץ נמי קושיא זו

סוגיא דכל נכסיו אחראין חלק ג' תד"ה בתחלה

בד"ה בתחלה היו כו' פי' היו מייחדין לה כתובה ולא היה אחריות הכתובה כו' עכ"ל דבלאו ייחוד היאך יתחייב לבתולה מאתים ולא למנה מנה אם שחייב עצמו הרי גם כל נכסיו אחראין לה כדאמרינן בעלמא נכסי דבר איניש אינון ערבין ליה אבל פירושו שלא חייב את עצמו כלל אלא שייחד לבתולה מאתים ולא למנה מנה ולא היו כל הנכסים אחראין לה וק"ל:

הדרן עלך האשה שנפלו